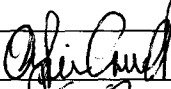
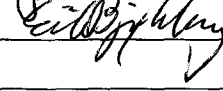

KI-notat nr.: 102/2010 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Nipo Kraft AS/Dyrkolbotn kraftverk		Middelthuns gate 29
Fylke/kommune:	Hordaland/Lindås		Postboks 5091 Majorstua 0301 OSLO
Ansvarlig:	Øystein Grundt	Sign.: 	Telefon: 22 95 95 95 Telefaks: 22 95 90 00
Saksbehandler:	Eirik Bjørkhaug	Sign.: 	E-post: nve@nve.no Internett: www.nve.no
Dato:	11 NOV 2010		Org. nr.: NO 970 205 039 MVA
Vår ref.:	NVE 200800412-23		Bankkonto: 0827 10 14156
Sendes til:	Søker og alle som har uttalt seg til saken		

Søknad om tillatelse til å bygge Dyrkolbotn kraftverk i Lindås kommune, Hordaland fylke

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	3
Høring og distriktsbehandling	5
Søkers kommentar til høringsuttalelsene	19
Tilleggsopplysninger	22
NVEs vurdering	29
NVEs konklusjon	32

Sammendrag

Søknaden gjelder tillatelse etter § 8 i vannressursloven til bygging av Dyrkolbotn kraftverk i Lindås kommune i Hordaland. Søknaden behandles i henhold til reglene i kapittel 3 i samme lov.

Det søkes om å bygge et småkraftverk som vil utnytte fallet i Botnaelva fra inntak på kote 344 til kraftstasjon på kote 212. Kraftverket er planlagt med en installert effekt på 2,7 MW med en årsproduksjon på 10,8 GWh. Tiltakshaver har foreslått en minstevannføring på 100 l/s hele året. Eksisterende Kjeldebekken minikraftverk utnytter i dag deler av utbyggingsstrekningen. Ved en ev. utbygging av Dyrkolbotn kraftverk vil minikraftverket utnytte minstevannføring og flomvannføring.

Tiltakshaverne for prosjektet er Nipo Kraft AS, som i dag eier og driver flere kraftverk i området, deriblant Kjeldebekken minikraftverk.

Lindås kommune mener inntaket bør vurderes flyttet ned 1 høydemeter slik at inntaksarrangementet kommer nedenfor det rolige elvepartiet for å redusere den visuelle kontakten mellom osen og inntaket og for å unngå oppstuvning av vann oppover i elva ved flomsituasjoner. De ber også NVE vurdere nivået på minstevannføringen og mener videre det må settes krav til minstevannføring på strekningen

som i dag er berørt av det konsesjonsfrie Kjeldebekken kraftverk slik at denne elvestrekningen kan opprettholde en viss produksjon av bunndyr og miljøkvalitet.

Fylkesmannen i Hordaland mener tiltaket er konfliktfylt for sjørret på den 250 m lange strekningen mellom Nipefossen og planlagt kraftstasjon som er en del av Romarheimselva som er vurdert som Nordhordlands viktigste sjørretvassdrag. De mener forholdene må legges til rette for at ikke sjørreten blir negativt påvirket og anbefaler at kraftstasjonen blir flyttet til ovenfor antatt anadrom strekning og/eller at minstevannføringen blir justert opp til et tilfredsstillende nivå. I tillegg må det etter FMs syn installeres omløpsventil med kapasitet på minst 25 % av maksimal slukeevne. De mener også det er uheldig for sjørret at Kjeldebekken kraftverk skal utnytte minstevannføringen ved en ev. konsesjon til Dyrkolbotn kraftverk og mener det er prinsipielt uheldig å planlegge for tørrlegging på den aktuelle strekningen. De peker også på at Nipefossen er et naturlig landskapselement i et område preget av veier. De mener også det kan være behov for en høyere minstevannføring av hensyn til opplevelsesverdien rundt Dyrkolbotn Fjellstove. Fylkesmannen støtter Bioregs vurderinger om at en ev. bestand av ål i vassdraget uansett er marginal.

Hordaland fylkeskommune mener utbyggingen er lite i konflikt med kjente regionalt viktige verdier og anbefaler at det blir gitt tillatelse til Dyrkolbotn kraftverk. Fylkeskommunen har synfart området og vurdert det til ikke å ha potensial for funn av automatisk fredede kulturminner.

Statens vegvesen – Region vest har ikke vesentlige merknader til løsningene som er presentert i søknaden.

BKK Nett AS opplyser om at det ikke er ledig nettkapasitet i BKK Netts regionalnett til å ta i mot produksjon fra Dyrkolbotn kraftverk før regionalnettet til Matre blir forsterket. De opplyser videre at dette er uavhengig av om transformeringspunkt til regionalnett blir Seim eller Ostereidet. De konkluderer med at BKK Netts konsesjonssøkte 420 kV anlegg Modalen-Matre må være realisert før kraftverket kan idriftsettes.

Dyrkolbotn Fjellstove mener inntaksløsningen og rørgaten må legges på vestsiden av elva, at den lille fossen ved inntaket ikke blir berørt og at gamleveien fortsatt skal være kjørevei med fast dekke. Minstevannføringen må være så stor at elva ikke blir en "grønskerenne". De mener de må få en garanti for at ikke Botnavatnet på et senere tidspunkt blir regulert. De ønsker ikke å gå imot utbyggingen så lenge deres interesser i området blir ivaretatt. De har ikke kjennskap til at det er ål i vassdraget.

Otto Dyrkolbotn er positiv til planene og mener de tekniske løsningene er svært gode med hensyn til natur og vilkår for friluftsliv. Han mener videre det er positivt at inntaket er plassert så langt ned at ikke Botnavatnets naturlige vannstand blir påvirket. Han har aldri observert ål i vassdraget og finner det merkelig at det skal settes krav om vilkår for denne arten. Han mener videre at alminnelig lavvannføring bør være en tilstrekkelig minstevannføring om vinteren.

En utbygging av Botnaelva vil etter de foreliggende planene gi 10,8 GWh ny årlig fornybar energiproduksjon, gi inntekter til grunneierne og bidra til lokal aktivitet og verdiskaping i Dyrkolbotn.

Det er ikke funnet rødlistearter i utbyggingsområdet annet enn at det er noe usikkerhet om forekomst av ål. Området er vurdert til ikke å ha særlig potensial for funn av øvrige rødlistearter. Nedre del av tiltaksområdet berører anadrom strekning i Romarheimsvassdraget. Landskaps- og friluftslivsverdiene i øvre del av tiltaksområdet vil trolig ikke bli vesentlig forringet slik planene er forelagt NVE.

En tilpasning av prosjektet i forhold til anadrom strekning i Botnaelva, gjennom flytting av kraftstasjonen og pålegg om omløpsventil, vil sammen med minstevannføring på hele

utbyggingsstrekningen, redusere de negative konsekvensene for anadrom laksefisk og andre vanntilknyttede arter i stor grad og opprettholde noe landskapsmessig verdi. Etter vårt syn vil da allmennhetens interesser i tilstrekkelig grad ivaretas. Samtidig vil tiltaket med nødvendige tilpasninger, herunder flytting av kraftstasjon og minstevannføring på hele utbyggingsstrekningen, gi ca. 10,2 GWh i ny årlig fornybar energiproduksjon.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Nipo Kraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Dyrkolbotn kraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Nipo Kraft AS, datert 5.4.2010:

”Nipo Kraft AS ønsker å nytta vassfallet i Botnaelva, Lindås kommune i Hordaland fylke, og søker med dette om følgjande løyve:

1. Etter vassressurslova, jf. § 8, om løyve til:

- å byggja ut Dyrkolbotn Kraftverk i Botnaelva.

2. Etter energilova om løyve til:

- bygging og drift av Dyrkolbotn Kraftverk, med tilhøyrande koplingsanlegg og krafteinjer som skildra i søknaden.

Vedlagte utgreiing gjev alle nødvendige opplysningar om tiltaket.”

Fra utredningen av søknaden refererer vi følgende:

Dyrkolbotn kraftverk, hoveddata		
TILSIG		Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	11,6
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	45
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	123
Middelvannføring	l/s	1247
Alminnelig lavvannføring	l/s	70
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	128
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	52
KRAFTVERK		
Inntak	moh.	344
Avløp	moh.	212
Lengde på berørt elvestrekning	m/km	985
Brutto fallhøyde	m	132
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,24
Slukeevne, maks	l/s	2570
Slukeevne, min	l/s	200
Tilløpsrør, diameter	mm	1200/1000
Tunnel, tverrsnitt	M ²	NA
Tilløpsrør/tunnel, lengde	M	1100
Installert effekt, maks	kW	2695
Brukstid	timer	7008
MAGASIN		
Magasinvolum	mill. m ³	NA
HRV	Moh.	NA
LRV	Moh.	NA
PRODUKSJON		
Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	5,5
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	5,3
Produksjon, årlig middel	GWh	10,8
ØKONOMI		
Utbyggingskostnad	mill. kr	26,4
Utbyggingspris	kr/kWh	2,44

Dyrkolbotn kraftverk, Elektriske anlegg		
GENERATOR		
Ytelse	MVA	3,1
Spenning	kV	0,99
TRANSFORMATOR		
Ytelse	MVA	3,4
Omsetning	kV/kV	0,99/22
NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)		
Lengde	Km	0,8
Nominell spenning	kV	22
Luftlinje el. Jordkabel		Jordkabel

Høring og distriktsbehandling

Søknaden har vært kunngjort i pressen og lagt ut til offentlig ettersyn i Lindås kommune. Videre er søknaden sendt på høring til kommunen, berørte statlige forvaltningsorganer og interesseorganisasjoner. I forbindelse med sluttbehandlingen av saken har NVE vært på befaring sammen med representanter fra Lindås kommune, Fylkesmannen i Hordaland, Dyrkolbotn Fjellstove, Nipo Kraft AS og grunneiere til prosjektet. NVE har mottatt følgende høringsuttalelser til søknaden:

Lindås kommune har i Plan- og miljøutvalet den 16.6.2010 vedtatt følgende:

”Søknad om løyve til Dyrkolbotn Kraftverk, høring”

...

”Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE) har i brev stempla motteke 20.04.2010 sendt over søknad frå Nipo Kraft AS, datert 5.4.2010 om løyve til å etablera Dyrkolbotn Kraftverk i Romarheimsdalen. Inntaket til kraftverket er Botnaelva på kote 344, litt sør for utosen, og sjølve kraftstasjonen skal etablerast på kote 212 nede i dalen der Botnaelva og Nordelva møtes. Installert yting vil vera på om lag 2,7 MW og midlare årleg produksjon vert om lag 10,8 GWh. I søknaden vert det lagt opp til ei minstevassføring på 100 l/s heile året. Det skal byggjast ein veg på 120 meter fram til kraftstasjonen, og krafta skal koplast på ei eksisterande 22 kv-linje.

I konsesjonssøknaden vert prosjektet nærmare omtalt og det vert lagt ved rapport frå konsultentselskapet Bioreg AS, som omhandlar naturverdiar. Konklusjonen til føretaket er at tiltaket vil ha små negativ verknad for kartlagde naturverdiar i området. Det vert likevel tilrådd minstevassføring m.a. for å halda liv i insektlarvar, som igjen er viktige som mat for fugl og fisk. I tillegg vert det tilrådd bygging av predatorsikre hekkedassar for fossekallen på minst to stadar ved elva.

I kommuneplanen ligg området for det meste i landbruk, natur- og friluftsområde. Noko areal ligg innanfor regulert vegareal i samband med nybygd trase for E39. I Botnaelva på kote 303 er det eit inntak til mikrokraftverket Kjeldebekken. Dette kraftverket vart bygd tidleg på 2000-talet, og vart på grunn av sin storleik då unnateke for krav om konsesjonshandsaming. Det er ikkje knytt noko krav om minstevassføring forbi dette inntaket.

Lindås kommune har i e. post dagsett 25. mai 2010 fått utsett frist til 25.juni til å koma med merknad til søknaden.

Vurdering:

Søknaden skal handsamast etter vassressurslova sitt kap 3, og kommunen skal då gje uttale til NVE. Tiltaket ligg for det meste i LNF-område, og administrasjonen kan ikkje sjå at det ligg føre tungvegande grunnar til å gå i mot omsøkt regulering. Ein vil likevel påpeike at det kan vera føremålsteneleg å vurdere å leggja inntaksbassenget på kote 343, (1 meter under omsøkt kotenivå på 344) slik at inntaksarrangementet kjem nedanfor det rolege elvepartiet som pregar elva frå osen ved Botnavatnet og ned til omsøkt inntak. Administrasjonen vil vektleggja at ei slik alternativ plassering like nedanfor omsøkt stad, også vil redusera den visuelle kontakten mellom inntaksarrangementet og området ved osen og stranda sør for Botnavatnet. Dette er eit område som er mykje nytta til rekreasjon og anna opphald knytt til friluftsliv. Faren for eventuell oppstiving av vatn oppover elva ved flomsituasjonar, vil og verta redusert om inntaket vert flytta nokre meter lenger ned i vassdraget.

Administrasjonen har vurdert om ei minstevassføring på 100 liter per sekund kan akseptierast i høve dei verknadane det vil ha for kvaliteten til vassdraget som økosystem og for friluftslivet,

samt for landskapskvaliteten det er å ha eit fritt rennande vassdrag frå Botnavatnet og ned til Nordelva. Administrasjonen vel her å vektleggja rapporten frå Bioreg AS, som meiner at utbygginga ikkje kan reknast som meir enn lite/middels negativ. Ein vil likevel be NVE om å vurdere nivået på minstevassføringa nærmare i samband med den vidare konsesjonshandsaminga.

Administrasjonen vil påpeike at mikrokraftverket Kjeldebekken har ein inntaksdam på om lag kote 303, og at det her går eit 500 mm PE-rør ned til mikrokraftverket på kote 223. Sidan det ikkje er knytt noko minstevassføringskrav forbi dette inntaket, meiner administrasjonen at det er viktig å sikra at det vert same krav til minstevassføring forbi denne inntaksdammen også, slik at elva kan oppretthalda ein viss produksjonen av botndyr også nedanfor denne staden, samt får oppretthalde den miljøkvaliteten det er ved at det vert litt rennande vatn på heile strekninga.

Vurdering av miljøkonsekvensar:

Dette er vurdert i samband med konsesjonssøknaden i rapport 2007:19 av konsulentselskapet Bioreg AS. I deira rapport vert det konkludert med at området er prega av mange nye inngrep, og at det planlagde tiltaket vil gje " lite/middels negativ omfang for påviste naturverdiar."

Rådmannen gjer slikt framlegg til vedtak:

Plan- og miljøutvalet ber av omsyn til eventuelle ulemper at NVE vurderer å flytta inntaksdammen ned til kote 343, samt at det vert sett vilkår om minstevassføring også forbi inntaksdammen til kraftverket Kjeldebekken.

Vidare ber ein om at nivået på minstevassføringa vert vurdert nærmare i den vidare konsesjonshandsaminga.

Handsaming i Plan- og miljøutvalet - 16.06.2010

Rådmannen sitt framlegg vert samrøystes vedteke.

Vedtak i Plan- og miljøutvalet - 16.06.2010

Rådmannen sitt framlegg er vedteke."

Fylkesmannen i Hordaland (FM) uttaler følgende i brev av 28.6.2010:

"Merknader til søknad om bygging av Dyrkolbotn kraftverk i Lindås kommune

Tiltaket har etter Fylkesmannen si vurdering eit konfliktpotensiale med omsyn til sjøaure. Vi rår til at kraftstasjonen vert flytta ovanfor antatt anadrom strekning eller at minstevassføringa vert justert opp til eit tilfredsstillande nivå av omsyn til sjøauren. I tillegg må det monterast forbisleppingsventil."

...
"Våre merknader til konsesjonssøknaden

Landskap, INON og friluftsliv

Europaveg E39, gamle E39 og kommunale vegar til Dyrkolbotn pregar dette landskapet. Ved bygging av ny E39 er det gjort gode landskapstilpassingar, også ved Botnaelva.

Vest for og nedstrøms E39 ligg Nipefossen. Planlagt utbygging vil redusere vassføringa i fossen, og etter vår vurdering er dette hovudutfordringa med omsyn til landskap. Det er ikkje ein veldig eksponert foss, men likevel eit naturleg landskapselement i eit område prega av

vegar. Røyrgatetraseen går i all hovudsak langs og under gamal kommunal veg og skal vere lett å arrondere på ein god måte med omsyn til landskapet.

Utbygginga vil ikkje påverke areal med INON status, og vil etter vårt syn ikkje ha dei store konfliktane i høve til friluftsliv.

Fisk

Omsøkte kraftverk vil påverke om lag 250 m av den anadrome delen i eit av regionen sitt viktigaste sjøaurevassdrag, Romarheimselva og Botnaelva nedanfor Nipefossen. Etter vår vurdering er Nipefossen eit naturleg hinder for vidare oppgang av anadrom fisk. Det er vanskeleg å stadfeste dagens øvre grense då eksisterande kraftverk, Kjeldebekken kraftverk, ikkje har vilkår med krav om minstevassføring. Strekninga mellom eksisterande inntak i Botnaelva ovanfor Nipefossen og Romarheimselva er difor tidvis tørrlagd.

Søknaden legg opp til at Kjeldebekken kraftverk, som er i drift og nyttar om lag 80 m av omsøkt fallhøg, skal driftast vidare på tilgjengeleg vassføring frå omsøkte kraftverk si minstevassføring samt flomvatn. Med andre ord vil strekninga nedanfor Nipefossen framleis og tidvis bli tørrlagd. Det er uheldig med tanke på et eventuelt produksjonsgrunnlag for sjøaure.

Etter vår vurdering er den skisserte minstevassføring ikkje tilstrekkeleg for å oppretthalde ein mogleg sjøaureproduksjon på strekninga mellom Nipefossen og planlagt kraftstasjon. Kraftstasjonen bør difor enten flyttast ovanfor anadrom strekning, eller så må det påleggast eit minstevasslepp som er vesentleg meir enn det som er omsøkt. I tillegg, og av omsyn til nedstrøms elvestrekning, må det vere krav om at kraftverket vert drifta med ein automatisk forbisleppingsventil. Denne må ha kapasitet på minste 25 % av maksimal slukeevne i kraftverket.

Biologisk mangfald

Det er ikkje registrert særskilte terrestre biologiske verdiar i influensområdet. Redusert vassføring kan ha negative konsekvensar for fossefall, som hekkar på den berørte elvestrekninga. Avbøtande tiltak kan vere å henge opp ei enkel reirkasse i eller ved utløpet frå kraftverket og ved inntaksdammen.

NINA har utført ei spørjeundersøking, som syner til at det er observert ål i Instebotvatnet lenger oppe i vassdraget. Vedlagte rapport har ikkje kontrollert dette, men konkluderer at lokaliteten i alle høve er marginal. Fylkesmannen støttar denne vurderinga.

Konklusjon

Fylkesmannen har merknader til omsøkte tiltak på grunn av potensiell negativ verknad på sjøaure. Vi meiner at forholda må leggast til rette slik at tilhøva for sjøauren ikkje blir nemneverdig negativt påverka. Vi rår til at kraftstasjonen vert flytta ovanfor antatt anadrom strekning og/ eller at minstevassføringa vert justert opp til eit tilfredsstillandenivå av omsyn til sjøauren. I tillegg må det monterast forbisleppingsventil. Vilkåra for det eksisterande kraftverket kan verte endra og då er det viktig at ikkje manglande vilkår for eit nytt kraftverk er til hinder for å opprette levelege vilkår for sjøauren.”

Hordaland fylkeskommune har behandlet saken i fylkesutvalget 16.6.2010 har fattet følgende vedtak:

”Søknad om løyve til Dyrkolbotn kraftverk i Lindås kommune - Hordaland - fråsegn Hordaland fylkeskommune

Vi viser til brev dagsett 14.4.10 der Hordaland fylkeskommune er beden om å gje fråsegn til søknad om løyve til bygging av Dyrkolbotn kraftverk i Lindås kommune.

Fylkesutvalet handsama i møte 16. juni sak 140/10, og gjorde følgjande vedtak om fråsegn:

1. Fylkesutvalet i Hordaland rår til at det vert gjeve løyve til bygging av Dyrkolbotn kraftverk.
2. Fylkesutvalet gjer merksam på at tiltakshavar har plikt til å visa aktsemd, og straks melde frå til Hordaland fylkeskommune dersom det i samband med tiltaket skulle framkomme automatisk freda kulturminne jfr. kulturminnelova §8, 2 ledd.”

Vi refererer følgende fra saksutredningen:

”Fylkestinget vedtok 9.12.09 fylkesdelplan for små vasskraftverk 2009-2021, og denne vert lagt til grunn for handsaminga av denne saka. Mål og retningslinjer frå fylkesdelplanen:

Mål for utbygging

1.	Hordaland vil stimulere til og ynskjer auka bruk av fornybare energikjelder.
2.	Tilgangen på energiressursar skal gje verdiskaping og danne grunnlag for næring.
3.	Utbygging av ny energiproduksjon må ta omsyn til miljø og arealverdiar.
4.	Ny fornybar energiproduksjon i små-, mini- og mikrokraftverk må ta omsyn til naturmangfald, friluftsområde og store landskapsverdiar.

Fylkespolitiske retningslinjer for små vasskraftverk

Søknadshandsaming

Dei fylkespolitiske retningslinjene er utarbeidd med heimel i plan- og bygningslova § 8-1 - §8-4 og skal gjerast gjeldande for planlegging og forvaltning på kommunalt, fylkeskommunalt og regionalt statleg nivå i Hordaland.

Tolkinga av konflikhtar og i kva grad eit tiltak er i tråd med omsyn i planen, ligg til fylkesutvalet.

Overordna rammer

R1	Hordaland er positiv til bygging av små vasskraftverk der omsyn til miljø og andre arealinteresser er ivareteke. Verdiskaping for samfunnet skal også vurderast.
R2	I verna område er verneføresegnene styrande for kva inngrep som vert akseptert. I verna vassdrag kan konsesjon for kraftverk opp til 1MW og opprusting av eksisterande anlegg vurderast om tiltaket ikkje svekker verneverdiane i området.

Rammer for utbygging

R3	Fjordlandskap: <ol style="list-style-type: none"> 1. I urørte fjordlandskap skal ein vere <i>svært restriktiv</i> med kraftutbygging som reduserer det urørte preget i landskapet. 2. I fjordlandskap av stor verdi skal ein vere <i>restriktiv</i> med inngrep som fjernar eksponerte fossar og vassdrag eller reduserer heilskapen i landskapet. Ein skal legge vekt på at terrenginngrep, vegar, røyrgrater mm. ikkje fører til varige sår som reduserer opplevingsverdien i landskapet. Ved inngrep i eksponerte fossar og elvestrekningar skal det stillast krav til minstevassføring som opprettheld landskapskarakteren og opplevingsverdien.
R4	Sårbart høgfjell: <ol style="list-style-type: none"> 1. I sårbart høgfjell av stor verdi skal ein vere <i>restriktiv</i> med vasskraftanlegg som fører til varige sår i naturen.

	<p>Avbøtande tiltak: Tunneldrift og veglaus utbygging kan redusere konfliktgraden.</p> <p>2. I andre område med sårbart høgfjell bør ein <i>visse varsemd</i> med løyve til ny kraftutbygging, spesielt i eksponerte område mot viktige reiselivsområde og verdifulle friluftsområde.</p>
R5	<p>Biologisk mangfald:</p> <ol style="list-style-type: none"> Ein skal <i>visse varsemd</i> med å gje løyve til utbygging av små vasskraftverk som kan føre til skade på artar som er "kritisk truga" (CR), "sterkt truga (EN)" eller "sårbar (VU)" på den norske raudlista. For vatn med hekkande lom skal ein <i>ikkje gje løyve</i> til reguleringar som inneber endra vasstand eller endra svingingar i høve til dagens situasjon. For elver som fungerer som hekkeområde for vintererle eller fossefall må det setjast krav om naudsynt minstevassføring. For vintererle er det også viktig å halde skogen langs elva intakt. For fossefall kan oppsetting av eigne reirkasser vere eit avbøtande tiltak der trygge reirplassar forsvinn. Etablering av røyrgate og anleggsveg må ikkje føre til vesentleg inngrep i naturtypar av stor verdi. Ein bør som hovudsak unngå tiltak som skaper barrierar som fører til splitting av leveområde for villrein.
R6	<p>Fisk:</p> <ol style="list-style-type: none"> I nasjonale laksevassdrag skal ein <i>ikkje gje løyve</i> til bygging av kraftverk på lakseførande strekning, dersom det fører til negativ innverknad på bestanden. Ein må <i>visse varsemd</i> ved utbygging oppstraums lakseførande strekning, og utbygging krev særskilte tryggleikstiltak for å redusere risiko for skade på laksestammen. I lakseførande elver bør ein ikkje gje løyve til bygging av kraftverk på lakseførande strekning, og ein må <i>visse varsemd</i> ved utbygging oppstraums lakseførande strekning. For elvestrekningar med sjøaure eller storaure skal ein <i>ikkje gje løyve til</i> vesentlege vasstandsreduksjonar. Der det er store fiskeinteresser skal ikkje tilhøva for fiske reduserast. For kraftverksutbygging oppstraums aktuell elvestrekning for fisk skal det vurderast om automatisk forbisleppingsventil skal monterast. Løyve til utbygging i mindre viktige område for sjøaure og storaure føreset auka og differensiert minstevassføring, ekstra høg minstevassføring i gytevandringstida og sikre inntaksordningar for å unngå tap av fisk i turbin. Gyteområde for innlandsfisk må ikkje reduserast i eit slikt omfang at det er til trugsel for bestanden eller gjev vesentleg negativ innverknad for fiske.
R7	<p>Friluftsliv</p> <ol style="list-style-type: none"> Ein bør <i>visse varsemd</i> ved utforming av ny vasskraftutbygging, slik at tiltaka ikkje reduserar opplevingskvalitetane i friluftsområde med stor verdi. Gjennom konkret utforming skal ein søkje å gjere tiltaket til ein positiv ressurs for friluftslivet.
R8	<p>Kulturminne</p> <ol style="list-style-type: none"> I område med direkte tilknytning til verneverdige kulturminne og kulturmiljø skal ein <i>visse varsemd</i> med løyve til ny vasskraftutbygging.
R9	<p>Reiseliv</p> <ol style="list-style-type: none"> I område med stor verdi for reiselivet der tiltaket vil redusere opplevingskvalitetane skal ein <i>visse varsemd</i> med løyve til ny vasskraftutbygging. Gjennom konkret utforming skal ein søkje å gjere tiltaket til ein positiv ressurs for reiselivet.
R10	<p>Alternativ bruk av eventuelle tunnelmassar skal vurderast framfor tippar i terrenget.</p>
<p><i>Søknadsfase</i></p>	
R11	<p>For små vasskraftverk i Hordaland gjeld følgjande krav for konsesjonssøknader samt søknader som har fått konsesjonsfritak og skal til kommunal handsaming ¹⁾:</p> <ol style="list-style-type: none"> Alle søknader skal som minstemål følgje mal frå NVE for småkraftverksøknader. Oversiktskart som syner eksisterande kraftverk i området og område med særskilt vern

<p>skal vere del av søknaden.</p> <ol style="list-style-type: none">3. Kart med innteikna kraftverk, inntaksdam, vassveg, tilkomstvegar, anleggsvegar, kraftliner, tipper og andre arealinngrep som er naudsynt for å gjennomføre utbygginga skal vere del av søknaden.4. For tiltak som kan ha influens på område med særskilt vern må konsesjonssøknaden ha særleg grundig omtale av verneverdiar og verknader for desse.5. I område der utbygging kan føre med seg skade på natur- og artstypar av stor verdi eller område med potensial for slike, skal dette kartleggjast.6. Konsesjonssøknad skal innehalde fotoillustrasjon som viser nærverknad og fjernverknad av inngrep med varierende vassføring.7. Som del av søknadsprosessen må fylkeskommunen som kulturminnestyresmakt kontaktast for oppfylling av undersøkingsplikta etter kulturminnelova. Eventuell felles synfaring og pålegg om arkeologiske undersøkingar må vere oppfylt innan fylkeskommunen skal ta stilling til saka.8. Som del av søknadsprosessen må planstatus i høve til kommuneplan avklarast. <p>¹⁾ Punkt 4, 5 og 6 gjeld ikkje for søknader som har fått konsesjonsfritak.</p>

I fylkesdelplan for små vasskraftverk står følgjande som oppsummert tekst for delområde Modalen — Eksingedalen som også fannar Romarheimsdalen:

Modalen — Eksingedalen delområde har eit stort potensial for småkraft. Det er særleg viktig å ta vare på eksponerte fossar langs fjorden og i Mo sentrum. Indre Osterfjord har stor grad av fjordlandskap med urørt preg som er unikt i fylket, og nybygging her vil påverke regionale verdiar. Mykje av vassdragsnaturen er regulert i samband med kraftutbygging, og det vert viktig å ta med i vurdering av sumverknad for området ved nye prosjekt, særleg for område med stor friluftaktivitet. Elva Ekso har villaks som krev særskild merksemd og spesielle tiltak ved utbygging i vassdraget.

Som ein ser er merknadene om viktige verdiar i dette delområdet er i liten grad retta mot aktuelt utbyggingsområde.

R1: Retningslina syner grunnleggjande positiv haldning til ny småkraft.

R2 er ikkje relevant i saka då ein ikkje er i verna område.

Når det gjeld R3 renn elva til sist ut i Romarheimsfjorden, men aktuelt utbyggingsområde er ikkje innafor det som vert vurdert som fjordlandskap.

R4: Prosjektet gjeld utbygging i høgdelag 200 -300 moh og retningsline om sårbart høgfjell er mindre relevant.

R5: Ut frå opplysingane i søknaden ser det ikkje ut til å vere vesentleg konflikt med dei viktige verdiane som er omtalt i retningslina om biologisk mangfald. Fossekall hekkar i elva og utbygging legg opp til slepp av minstevassføring og reirkasser slik retningslina ber om.

R6: Det er ein mogleg førekomst av ål lengre opp i vassdraget, men registreringa er ikkje kvalitetssikra. Utbyggjar har lagt opp til tiltak som skal kunne ivareta eventuelle førekomstar av ål. Romarheimselva som Botnaelva renn ut i har førekomst av anadrom fisk (sjøaure og noko laks), og mogleg anadrom strekning i Botnaelva er dei nedste 250 m fram til Nipefossen. Tidlegare utbygging utan krav om minstevassføring gjer at strekninga tidvis har vore turrlagt dei seinaste åra, og ein noko usikker på kor langt opp anadrom strekning går. Utbygginga er ikkje rekna å vere trugsel for bestanden av fisk eller fisket i Botnavatnet.

R7: *Aktuelt utbyggingsområde ligg mellom to område som er verdisett som regionalt friluftsområde av stor verdi, med E39 som skilje mellom områda. Området er i nokon grad nytta som turområde både sommar og vinter, i hovudsak oppstraums utbygginga frå Botnavatnet og vidare stinett innover Stølsheimen. Dyrkolbotn fjellstove/leirskule som ligg nord for Botnavatnet har avtale om rimeleg kraftleveranse frå kraftverket som vil vere med å sikre drifta av leirskulen. Kraftstasjonen vert også tilrettelagd for undervisning for leirskulen og andre med eige visningsrom.*

R8: *Utbygginga er i følgje søknaden ikkje i direkte konflikt med dei kjende kulturminna i området. Fylkeskommunen har i dag ikkje kjennskap til automatisk freda kulturminne eller andre verneverdige kulturminne i det aktuelle planområdet. Området har vore synfart av arkeolog frå fylkeskommunen, og området vart vurdert til ikkje å ha potensial for funn av ukjende automatisk freda kulturminne. Ein gjer merksam på at tiltakshavar har plikt til å vise aktsemd, og til straks å melde frå til fylkeskommunen dersom det i samband med tiltaket skulle framkome automatisk freda kulturminne (jfr. Kulturminnelova 8, 2 ledd).*

R9: *Området er ikkje mellom dei som i fylkesdelplanarbeidet vart omtalt å ha stor verdi for reiselivet. Vassdraget er nær riksvegen, og planområdet er delvis prega av eksisterande inngrep.*

R10: *Retningslina er ikkje relevant i denne saka.*

Når det gjeld R 11 er søknaden sendt NVE før fylkesdelplan for små vasskraftverk vart vedteke. Søknaden oppfyller ein del av dei krava som er stilt, med kart over inngrep og foto frå området.

Oppsummering

Utbygginga er vurdert å vere i lite konflikt med kjende regionalt viktige verdier og ein vil rå til at det vert gjeve løyve til utbygginga."

Statens vegvesen – Region vest uttaler følgende i brev av 20.4.2010:

"Statens vegvesen har tidligere i 2005 deltatt i arbeidet med omlegging av tilførselsledning til Nipo kraftverk i forbindelse med omlegging av E39 gjennom Romarheimsdalen.

Det legges nå opp til bygging av nytt kraftverk i Dyrkolbotn ved utbygging av Botnaelva. Tilførselsledninger til dette kraftverket skal etter det vi har fått opplyst legges i den gamle kommunale vegen fra "gammel" E39 til Dyrkolbotn.

Statens vegvesen har ikke vesentlige merknader til de løsninger som er presentert i planforslaget som nå er sendt på høring."

BKK Nett AS har gitt uttalelse brev av 1.6.2010 og vi refererer følgende:

"BKK Nett AS er netteier for distribusjonsnettet som utbygger ønsker å knytte seg til. Området forsynes i dag fra transformering i Seim, men kan bli tilknyttet en fremtidig transformering i Ostereidet-området. Det er startet opp arbeid med mulige netttiltak for dette området, dette er omtalt i "Regional kraftsystemutredning for BKK-området og indre Hardanger" som oppdateres innen 1. juli. Informasjon er blant annet tilgjengelig på vår nettside www.bkk.no/kraftsystem.

Det er ikke ledig nettkapasitet i BKK Netts regionalnett til produksjonen fra dette kraftverket før regionalnettet til Matre blir forsterket, dette er uavhengig av om transformeringspunkt til regionalnett blir Seim eller Ostereidet. Dette betyr at BKK Netts konsesjonssøkte 420 kV anlegg Modalen-Matre må være realisert før kraftverket kan idriftsettes. For ytterligere informasjon vises til regional kraftsystemutredning og vedlagt kopi av informasjonsbrev som er sendt til en

del kraftverksutbyggere "Vedlegg til svarbrev vedrørende mulighet for produksjonstilknytning i distribusjonsnettet" med vår referanse 10768409."

Dyrkolbotn Fjellstove – Leirskole og Gjestehus uttaler i brev av 23.5.2010 følgende:

”UTTALE

Til søknad om utbygging av kraftverk i Botnaelva — Dyrkolbotn Kraftverk

Dyrkolbotn ligg ved foten av fjellområdet Stølsheimen, og er utferdsleområde for naturbruk og friluftsliv sommar som vinter. Området vert mykje nytta både av lokalbefolkninga, våre elevar og andre gjester, og tilreisande frå Nordhordland og Bergen.

Dyrkolbotn Fjellstove ligg om lag 150 m frå det planlagte inntaket til Dyrkolbotn Kraftverk. Inntaket og deler av røytraseen ligg midt i utsikta vår.

For om lag to år sidan, vart eg muntleg informert om planane om vidare utbygging av Botnaelva. Planane vart aksepterte under ein del føresetnader. Føresetnadene går i kortversjon hovudsakleg ut på at installasjonane ikkje skal vere synlege eller skjemma

Desse føresetnadene er så viktige for vår eksistens at eg vil be om at dei vert trygga gjennom konsesjonsvilkåra. Vi kan ikkje risikere at til dømes nye eigarar ser seg ubundne av føresetnadene. Etter å ha sett konsesjonssøknaden med vedlegg på NVE sine nettsider i går, er eg heller ikkje trygg på om utbyggingsmåten heilt frå starten av vil gå ut over føresetnadene våre.

Om fjellstova

Familien Dyrkolbotn (frå bruk nr. 1) har drive fjellstove og leirskule i fleire generasjonar. Dagens bygning er frå 1975, og har ein overnattingskapasitet på om lag 100 personar. Dei fyrste 10 åra i den nye bygningen, auka vi til over 100 leirskuleklassar i året. Pr i dag driv vi framleis leirskule, men med færre leirskuleklassar. Vi har til gjengjeld langt fleire andre grupper, som leirar for mange ulike organisasjonar, avlastningsopphald for handikappa, bryllaup og mykje anna. I 2009 hadde vi om lag 6500 overnattingar + dags-aktivitetar for om lag 600 ungdomar + spise-gjestene. Leirskule er det som har høgast prioritet i vårt utviklingsarbeid.

Dei siste seks åra har underteikna sete med skøytet på familieverksemda. I denne tida har vi brukt mykje pengar og tid på å ruste opp anlegget, som hadde teke til å bli slitt. Vi har planar og tankar om vidare utvikling, både med auka overnattingskapasitet, personalhusvære, fiøs/verkstad, dyrking og betre tilrettelegging for aktivitetar/handicappa med meir. Dei lokale medeigarane i Nipo Kraft AS (frå bruk nr 2 i Dyrkolbotn), har også medverka til at vi fekk kjøpe tilleggsjord, slik at vi kan få realisert planane våre. Under føresetnad av at vi heller ikkje ville øydeleggje for deira planar.

På pedagogisk side har vi fått fleire nye tilbod og ein ny giv dei siste åra. Meir er under vegg. Pedagogisk leiar og lærarane er særleg opptekne av å få til auka kontakt med husdyr i opplegga.

Grunnlaget for drifta og aktivitetane våre består i:

- Friluftsliv. Fjellturar, leirliv, vatnet, fiske, kanoar, klatring og andre naturaktivitetar*
- Rein, urørt og vakker natur. Det estetiske. Vene og tilpassa bygningar og installasjonar.*
- Levevegen i Dyrkolbotn før og no. Ressursane, gardsdrifta, bygdeverdiane.*

Dermed treng vi store område med urørt natur, men vi ynskjer også å vise fram kulturlandskap og lokalt næringsliv. Vi ynskjer å formidle til elevane at vanlege folk kan skape seg eit livsgrunnlag sjølv, og gje døme på det. At mennesket kan inngå i økosystemet på sin stad, og med respekt kan få bruke naturressursane og bidra med noko attende til sin stad. Då passar det godt inn med elvekraftverk med beskjedne naturinngrep og nedgrevene røyr, om lag så ærbødig innpassa i naturen og usynlege som gamle kvernhus. Men store naturinngrep som til dømes opne rørgater, tom elv, og tapping av Botnavatnet eller andre vatn, det kan vi ikkje leva med!

Fylgjande føresetnader og omsyn må sikrast ved konsesjonshandsaminga:

1. **Ingen tapping av Botnavatnet må skje.** Ingen regulering av vasstanden, ingen røyr i vatnet. Sørgerender og usikker is på grunn av uttapping er dødsdom for vår drift.
2. **Inntaket må ligge på vestsida av elva, bortanfor dagens elvelaup (og gjerne lenger nede).** Det må ikkje gjerast inngrep i den vesle fossen. Det har tidlegare blitt meg fortalt at vatnet skulle leiast vestover frå den vesle fossen. Derifrå skulle vatnet gå inn i ein overbygd og forblenda inntakskum under ein hammar i vika vest for elva, det heile godt kamuflert. Det høyrdest under tvil akseptabelt ut. Men på vedlegget til konsesjonssøknaden, ser det no ut for meg som at inntaket er planlagt på austsida høgare oppe, at fossen vert nedbygd, og at heile elveløpet vert meir eller mindre gjenbygd. Det er ikkje i samsvar med kva vi har akseptert før, eller kan akseptere. Dette vert eit for stort og synleg naturinngrep, for nær vatnet og stranda, og midt i utsikta frå fjellstova. Eit «industriempel» for nær inn på aktivitetsområdet vårt, leirplassen og kanoane. Skal inntaksdammen flyttast i høve til tidlegare akseptert, så må den flyttast nedover elva, slik planen var den gong Otto Dyrkolbotn planla å bygge sjølv. Smertegrensen var eigentleg nådd allereide den gongen. «Tek du den, så tek du den» har skjedd. Men no har det gått for langt! Våre varemerke er jo rein natur og gamaldags bygdeliv.
3. **Røyrtraseen frå inntaket og nedover må vere totalt usynleg.** Underteikna meinte at røyrtraseen burde gravast ned i myra på vestsida av elva for å få det til, men utbyggjarane meinte at det ville gå greitt å få det til på austsida også, ved skyting av grøft gjennom elva og over svaberga. Det er mykje berg i dagen i fyrste del av omsøkt røyrtrase frå inntaksdammen.
4. **Konsesjonsvilkåra må sikra at gamlevegen framleis skal vere køyreveg med fast dekke.** Av konsesjonssøknaden ser det ut som om røyrtraseen skal gå midt i den gamle kommunevegen. I 700 m?! Dette er ikkje i samsvar med kva som fyrst vart sagt og akseptert. Gamlevegen vart fint oppussa og asfaltert av vegvesenet før den gjekk attende til garden. Vegen er naudsynt for intern kommunikasjon, og skulen brukar vegen blant anna til turar til «Gamle-Nipo» og til akebakke som vert preparert med traktor. Det vil vere vandalisme å grave bort vegen! Å leggje fullgod køyreveg opp att på røyra og ny asfalt, kan bli kostbart og utsett for «budsjettkutt». Vegen er svært bratt, og vil truleg regna bort raskt utan fast dekke.
5. **Konsesjonshandsaminga må gje oss tryggleik for framtida.** Den må sikre at ikkje elvekraftverket vert utvida seinare, og at skadeverknadene vert større. Når investeringa til elvekraftverk fyrst er gjort, vil det vere billeg å forlenge inntaket litt ved å stikke eit røyr opp i vatnet og tappe. Det vil vere freistande å få tak i det varmare vatnet for å unngå ising, gje jevnare straumproduksjon, og sikkert fleire argument. Men Fjellstova og leirskuledrifta treng garanti for at ikkje livsgrunnlaget skal forsvinne. Vi står

framfor store investeringar og mykje arbeid, men då må vi vere trygge for at vi ikkje arbeider forgjeves.

6. **Rørtraseen må gå på vestsida av kommunevegen frå inntaket og ned til den nye brua.** Med andre ord slik det vart beskrevet for meg då eg aksepterte planane om elvekraftverket. No er røyra teikna inn på austsida på halve strekninga, og røyra ligg i motbakke eit stykke. Eg er redd for at dette betyr at traseen vil bli trekt endå lenger austover, for å unngå motebakken. Då vil den kome i konflikt med to 1000-volts straumkablar i bakken, og kanskje også med våre dyrkningsplanar. Fjellstova eig ein del av arealet på begge sider av vegen. Vi fekk kjøpe det samstundes som fallrettane vart overførte frå bruk nr 1 til bruk nr 2/Nipo Kraft AS. Arealet er klausulert i kjøpsavtalen, slik at fjellstova må finne seg i at her kjem røyrtrasé. Men muntleg vart det sagt at røyra skulle gravast ned på vestsida. Hadde ikkje dette vore sagt, så hadde vi og BKK sjølv sagt gravd ned den nyaste 1000volt-kabelen på vestsida av vegen i 2009, og ikkje på austsida slik det vart gjort.
7. **Nok minstevassføring til at elva framleis ser ut som ei elv, og ikkje ei grønskerenne.** Eg har ikkje føresetnader til å uttale meg om liter/sekund, så fagfolka i NVE må vurdere det.
8. **Ideell løysing:** Konfliktnivået i høve til fjellstova sine interesser vil bli betydeleg mindre om heile øvste delen av anlegget, med inntaksdam og røyr vert plassert på vestsida av Botnaelva. Inntaket bør også ideelt sett plasserast lavare ned, altså på ein lavare høgdekote.
9. **Oppsummering:** Vi er ikkje glade for delvis tørrlegging av Botnaelva framfor anlegget vårt. Vi finn likevel at vi bør akseptere at naboane og gardane får auke sitt livsgrunnlag med bygging av elvekraftverket og mottak av grunnleige frå kraftverket. Det kan også tene vår interesse av ei økonomisk sterkare og meir berekraftig bygd på litt sikt. Men vilkåret for denne aksepten er at utbygginga vert gjort skånsomt, og at dei føresetnadene som er gjort greie for i punkt 1-7 ovanfor, og som eg oppfattar som avtalte, vert oppfylte.

Bileta

På ein del av bileta som ligg ved søknaden, ser det ikkje mykje vakkert ut i Dyrkolbotn. Men pr. i dag er det atskillig ryddigare og finare her. Og det skal lite til for å rydde resten. Fleire av bileta vart tekne under bygging av ny E39, då heile dalen var eit stort anleggsområde. No held terrenget på å gro til, og veganlegget ligg godt innpassa i terrenget. Det vert fint. Nokre av bileta viser unødig rot og sjusk på det gamle kraftanlegget, sjusk som Nipo Kraft as kunne og bør rydde opp i, særleg ved den gamle inntaksdammen. Vil presisere at dei øvste om lag 500 m av elvafaret er utan menneskespor. Stort sett elvebreidda òg.

Dei siste åra er det fjerna ein heil del stolpar og luftspenn i Dyrkolbotn, og resten skal også fjernast. Vi er lukkelege over at BKK har gått med på å flytta alt sitt ned i jordkabel. Vi jobbar med å rydde heile området, og leggja det endå betre til rettes for gode naturopplevingar for alle grupper. Dyrkolbotn er svært vakker, med mykje rein natur. Det vi har vunne må vi ikkje miste!''

[...]

''PS: Ål er ikkje sett i Dyrkolbotn. Pengane til åle-tiltak bør nyttast til andre tiltak.''

Otto Dyrkolbotn uttaler følgende i brev av 4.5.2010:

”Fråsegn i høve konsesjonssøknad for Dyrkolbotn Kraftverk Lindås

Innleiing

Underteikna har drive nabogarden til dei som står bak søknaden. Eg er no pensjonist.

Eg har budd på garden det meste av tida i 70 år. Eg kjenner tilhøva på staden. Eg har noko teknisk bakgrunn og meiner eg har grunnlag for å uttala meg også om dei tekniske sidene ved prosjektet.

Eg var medeigar i Dyrkolbotn Leirskole og formann i styret i omlag 25 år. Leirskolen vert no driven under namnet Dyrkolbotn Fjellstove, Leirskole og Gjestehus.

Samla plan

Utbygging av Botnaelva i all hovudsak over same strekkja som etter planane for Dyrkolbotn Kraftverk var førehavd i SP, jf vassdragsrapport nr 25, 1999. Fallet vart då plassert i gruppe 2, og godkjent for konsesjonssøknad.

Eg er samd i at plasseringa i gruppe 2 kan vera høveleg. Her er ikkje mange omsyn som talar mot utbygging. Derimot finst dei ei rad omsyn som i vesentleg større mon talar for utbygging, også omsyn som i andre saker ikkje er så sterkt framme.

Natur og miljø

Berggrunnen i området er i hovudsak gneis med tilhøyrande skrale jordbruksvilkår. Naturen er ikkje mykje gåvmild korkje for flora, fauna eller folk som bur her. Dei fleste gardane i området er nedlagde. Dyrkolbotn er ein del av skolekrinsen Romarheim/Urda. I denne skolekrinsen var det i fylgje jordbrukssteljinga i 1904 omlag 50 bruk med kyr. I dag er att 2 bruk med mjølkeproduksjon og 5- 6 med sau. Dyrkolbotn er den høgastliggjande fjellgarden i skolekrinsen.

Til Dyrkolbotn høyrde nokså store fjellareal. Sidan det berre var to bruk som delte desse ressursane, har jakt og fiske vore sær s viktig for busetnaden. Gardane har også hatt meir beite enn dei trong om sjølve. Desse beita har vore utleigde. Til dels har det også dei siste 100 åra vore drive ein form for gardsturisme, med m.a. utleige av jakt og fiske.

Gardane ligg så langt borte, og så uhøveleg til med mykje snø om vinteren, at tilleggsinntekter i praksis ikkje i særleg mon kan hentast ved arbeid utanom bruket.

Det er utenkjeleg at gardane kan greia seg og busetnaden haldast oppe utan at den gamle driftsformen vert tilført nye inntektskjelder.

Dyrkolbotn Kraftverk vil kunna gje dei inntektene som trengs.

Kraftanlegget er plassert slik at det ikkje øydelegg korkje natur eller vilkåra for friluftsliv, og heller ikkje er til hinder for at ein kan halda fram med gardsdrifta på gamlemåten. Anlegget er i særleg grad eigna til å gje tilleggsinntekter samstundes som det gjer det mogeleg å utvikla ein økologisk vitug måte å utnytta ressursane på.

Eg vil leggja til:

Mange stader har ein prøvd med hyttebygging for å hjelpa på økonomien på slike avsidesliggjande stader som Dyrkolbotn. Det vart også gjort i fjellområdet i Stordalen i nabokommunen Masfjorden ikkje langt unna. Der er no bygt omlag 200 hytter og visstnok

planlagt 200 til. Naturen der er øydelagt av hyttebygginga, og alle gardane der er nedlagde. Dei som åtte Stordalen Fjellstove måtte gje opp og er flytta frå staden.

Stordalen er bestemt ikkje ein modell for ressursutnytting som bør overførast til andre slike stader.

Oppsitjarane i Dyrkolbotn har prøvd å unngå ei slik utvikling. Så langt eg veit er det ikkje bygd ei einaste hytte her på meir enn 30 år. Varsemda på dette området gjer at området nord for Dyrkolbotn no etter kvart står fram som eit nokså eineståande naturområde utan inngrep av noko slag. Slik bør det også vera i framtida,

Men då trengs inntekter som kraftverket kan gje.

Tekniske løysingar

Dammen

Dammen er planlagt slik at det ikkje vert noko regulering av Botnavatnet (Heimavatnet). Det er svært bra!

Inntaksdammen ligg etter det eg kan sjå på kote 344, dvs 3 m under vasstanden i vatnet. Noko slags påverknad på vassmålet i sjølve vatnet kan det då ikkje bli. Det er planlagt at inntaket skal sprengjast ned i fjell og deretter støypast tak over som det så skal havast jord på som blir tilsådd. Dammen blir då knapt nok synleg.

Dette er etter mitt syn ei framifrå løysing.

I søknaden er nemnd tiltak for å sikra at ål ikkje går i turbinen. Det høyrer mildt sagt noko merkeleg ut. Underteikna har fiska mykje i dette området i meir enn 60 år. Eg har aldri sett ål her og aldri før høyrte at nokon har sett slik fisk. Dette er tøv.

Eg nemner at fisket gjekk føre seg frå Botnavatnet og lenger oppe i vassdraget, og frå Laksevatn og nedover i Romarheimsdalen. Det har aldri vore nemnande fisk nedanfor dammen på strekkja frå dammen til kraftstasjonen.

Inntaket ligg rett ved sida av parkeringsplassen som er utgangspunkt for turar vidare inn i fjellheimen.

Eg kan ikkje sjå at dammen på nemnande uheldig vis kan påverka korkje naturopplevingar eller andre næringsinteresser.

Tvert om: Dette er bra!

Vassvegen

Røyra er planlagde der dei etter mi vurdering bør liggja både ut frå omsynet til natur og miljø og ut frå kvar dei er enklast å leggja.

Eg er kjend med at Dyrkolbotn Fjellstove helst ville hatt dei på vestsida av elva. Det ville i tilfelle medføra at ein måtte til med mykje meir sprenging med tilhøyrande sår i terrenget. Ein måtte dessutan kryssa elva. Det ville og ført til meir arbeid også etter kryssinga.

Dersom ein meiner røyra er til ulempe for fjellstova, kan dei eventuelt leggjast langs den kommunale vegen på vestsida av denne fram til der den nye kommunale vegen vert ført inn på den gamle. Det ville gjera den tekniske løysinga noko meir komplisert. Lenger nede i røyrgata ville dette føra til noko meirarbeid fordi røyra då må leggjast nærmare elva. Etter det eg skjønar har utbyggjarane avtale med fjellstova som gjev dei rett til å leggja røyra der dei no er teikna inn. Men eg tykkjer nok dei bør godta at røyra vert lagde i samsvar med dette alternativet

dersom fjellstova ynskjer det. Eg kan likevel ikkje sjå at dette får noko særleg å seia frå eller til i høve til dei momenta NVE skal vurdera. Dette blir dermed i hovudsak eit privatrettsleg tilhøve.

Elles har eg ikkje noko sær å merka til resten av røytraseen, men er noko forundra over kravet til minstevassføring. I alle høve om vinteren burde det greia seg med minstevassføring lik den ålmenne lågvassføringa, dvs 70 l/sek.

Eg har merka meg at utbyggjaren vil ordna til att der dei må gjera inngrep i den gamle kommunevegen.

Alt i alt er den tekniske løysinga så langt gjeld vassvegen etter mitt syn svært god. Etter nokre år vil ein ikkje kunna sjå spor av røytraseen, og dessutan lite og inkje av sjølve inntaket.

Dette er bra!

Kraftstasjonen

Eg har ikkje noko å merka til plassering eller utforming av kraftstasjonen. Etter det eg skjønner er det meininga å byggja stasjonen slik at det vert eit eige rom som gjer det mogeleg å demonstrera anlegget for elevar og folk som vitjar staden. Det skal visstnok vera ein glasvegg i dette rommet med innsyn i hovudstasjonen som m.a. dempar støy. Informasjon om anlegget og utstyret kan då gjevast direkte med utgangspunkt i det dei vitjande sjølve der og då kan sjå.

Stasjonen kan dermed nyttast til ekskursjon og undervisningsføremål, t.d. for elevar frå Dyrkolbotn Leirskole.

Eit framifrå tiltak.

Organisasjonsform

Vurdert etter vassdragslovgevinga kan eg ikkje sjå at det er nemnande å innvenda mot Dyrkolbotn Kraftverk og den måten anlegget er tenkt bygd. Tvert om er løysingane på mange punkt sær godt gjennomtenkte.

Men anlegget bør også vurderast ut frå omsyn og kriteria som det blir hevda ikkje direkte fylgjer av vassdragslovgevinga.

Dyrkolbotn Kraftverk er organisert som eit aksjeselskap der initiativtakarane også er falleigarar. Dei leiger så ut fallrettane til seg sjølve som eigarar av kraftselskapet. Kraftverket byggjer også på ein eldre fallrettsavtale med ein nabo. Dei har vidare gjort avtale med ein større utbyggjar, Tinfos AS, som då er blitt medeigar i kraftverket.

Fallrettar er ein ressurs som tilhøyrrer garden. Frådeling av ein slik ressurs eller leigeavtale for meir enn 10 år skal i prinsippet vurderast etter frådelingsreglane i jordlova og etter den vanlege konsesjonslova.

Etter mi vurdering burde NVE som saksførehavingsansvarleg syta for at dette blir gjort. I praksis skjer dette ikkje.

Resultatet er blitt at verdiar for mange milliardar kroner gjennom oppkjøp og leige av fallrettar no er overførde frå jordbruket og distriktet til offentlege og private pengeinteresser i inn og utland utan nokon form for prøving etter desse reglane. Etersom desse falla er for små til at heimfallsreglane gjeld, tyder dette at desse verdiane fritt kan omsetjast til kven som helst berre kriteria i vassdragslovgevinga, men ikkje i jordbrukslovgevinga, vert tekne omsyn til.

Eg nemner at i fylgje rapport frå universitetet på ÅS (UMB) utarbeidd av professor Aanesland ved årsskiftet 2009/10 kan dette dreia seg om i alt verdiar for 71 milliardar kr. Ein del rimeleg seriøse kraftubyggarar som Småkraft AS og Fjellkraft AS let rett nok falleigarane behalda

opptil 50 % av verdiane. Men det finst ein god del reine kjeltringar og spekulantar i denne marknaden. I alt har jordbruket alt no mista kontrollen med energimengder i storleiksorden 6 - 8 Twh utan at noko offentleg organ har reagert. Til saman representerer dette alt no verdier i storleikesorden 20 milliardar kroner.

Den eldre avtalen som Dyrkolbotn Kraftverk byggjer på har vore lagt fram for og vore vurdert av landbruksstyresmaktene i Lindås fordi falleigaren fann det rettast å gjera det slik. Tilleggsavtalane som er gjort seinare har etter det eg veit ikkje vore vurdert etter slike kriteria. Det er ikkje noko ein kan klandra selskapet for fordi det ikkje er praksis for at dette vert gjort nokon stad i slike tilfelle der utbygginga skal konsesjonsførehavast etter vassdragslovgevinga. Men resultatet kunne blitt særskild uheldig med Tinfos som medeigar og dersom aksjane kunne omsetjast fritt. I så fall kunne eigarskapen til falla lett blitt borte frå jordbruket og lokalsamfunnet for godt. Men også dette ser det ut til at Dyrkolbotn Kraftverk har teki høgde for. Etter det eg forstår er falleligeavtalane utforma slik at dei gjeld for ein avgrensa tidsperiode på 30 år. Etter dette skal falla og kraftanlegget gå tilbake til falleligarane på vilkår som Dyrkolbotn Kraftverk med Tinfos som eigar korkje direkte eller indirekte kan kontrollere. Også seriøse selskap som Småkraft eller Fjellkraft har etter det eg veit i det minste med klausular om at falleligarane skal betala for å få att fallrettane og anlegga sine. Slike klausular finst ikkje her.

Situasjonen i Dyrkolbotn er med andre ord den at utbyggjarane sjølve har sikra at verdiane blir verande i lokalsamfunnet inn i framtida. Dei har sjølve teki det ansvaret som styresmaktene burde ha teki.

Også i dette stykket kan utbygginga her vera ein modell for andre.

Samanfatning og konklusjon

Heile anlegget unnateki kraftstasjonen vert nedgravi og bygt på ein måte som ikkje kan vera til ulempe korkje for naturopplevingar eller andre lokale interesser. Den einaste synlege verknaden av anlegget er mindre vatn i elva.

Samstundes gjev anlegget inntekter til lokalsamfunnet som kan gjera det mogeleg å bli buande i området og halda oppe jordbruket der som elles ikkje ville kunna greid seg i framtida. Etter mitt syn er det særleg verdfullt at ein her får til ei lokal utnytting av eigne ressursar utan øydelegging av natur og ressursgrunnlag for jordbruk slik som tilfelle kan vera med andre tiltak som t.d. ved hyttebygging.

I tillegg er anlegget bygt slik at det gjev høve til på staden å studera nærmare korleis lokale ressursar kan utnyttast, og kva for samanheng dette har med andre tilhøve i lokalsamfunnet.

Sist, men kan henda viktigast av alt, Dyrkolbotn Kraftverk er organisert på ein måte som sikrar at verdiane vert verande i lokalsamfunnet inn i framtida.

Det står for meg slik at dette anlegget vert bygt på ein måte som burde kunne vera ein modell og eit føredøme også for andre småkraftanlegg og for lokal ressursutnytting meir ålment.

Til lukke med kraftverket!"

Søkers kommentar til høringsuttalelsene

Søker har i brev av 30.7.2010 kommentert de innkomne høringsuttalelsene slik:

”Kommentarer til høringsuttalelser i forbindelse med søknad om tillatelse til bygging av Dyrkolbotn kraftverk i Lindås kommune, Hordaland.

NVE har fått inn 7 høringsuttalelser, og merknader fra disse blir kommentert og belyst i dette skriv. Da noen av høringsuttalelsene i stor grad har de samme merknadene, blir de forskjellige temaene kommentert fortløpende, uten nødvendigvis å følge rekkefølgen i den enkelte høringsuttalelse.

Plassering og visuelt inntrykk av inntaksdam

Den planlagde inntaksdammen er en versjon av et Tyrolerinntak. Inntaket er valgt hovedsakelig ut fra estetiske hensyn. I høringsuttalelser blir det lagt vekt på den rolige delen av Botnaelva like ovenfor planlagt inntak, og virkningene inntaksdammen vil ha på vannivå og det estetiske sett fra Botnavatnet. Det planlagte inntaket vil ha en lav terskel oppstrøms rist. Slipp til minstevannsføring vil være fra oppstrøms denne terskelen. Mens alt vann som skal til kraftverket først må passere over terskelen før det renner ned gjennom risten, inn i den nedsprengte inntaksdammen på østsiden av elven. Den nedsprengte dammen vil ha toppdekke med lokal vegetasjon.

Vannivået vil altså kun være under denne terskelen om totalt tilsig i vassdraget er mindre enn 100 l/s, altså mindre enn minstevannsføringen. For alle andre driftsituasjoner vil vannivået ovenfor inntak ligge jevnt med, eller noe over terskel, og altså dekke denne visuelt. Kapasiteten over terskelen blir den samme som det opprinnelige elveleiet, slik at oppstuvning ut over det som er naturlig i Botnaelva ikke skal oppstå. Det er viktig å merke seg at inntakets planlagte plassering er de nødvendige meterne lavere enn Botnavatnet, og vil derfor ikke påvirke vannivået i dette. At Botnavatnet forblir som før er så viktig for oss som lokale tiltakshavere at vi gjerne ser det som et vilkår i en eventuell konsesjon fra NVE.

Fra nedstrøms den planlagte inntaksdammen vil man se det lille naturlige fallet. Står man nært nok ser man en liten betongkant som risten hviler på. Ved vannføring under maksimal slukeevne til kraftverket, vil minstevannsføringen komme gjennom inntaksarrangement og renne utfor fallet i elvens naturlige løp. Ved store vannføringer vil vannet renne over hele inntaket og ned fallet som før.

Det blir foreslått i en høringsuttalelse at inntaket flyttes en kotemeter nedover i elvestrengen. På grunn av terrengets beskaffenhet vil et tyrolerinntak ikke fungere ved den plasseringen. Dette på grunn av dybden den nedsprengte dammen og rørgaten måtte ned til, men også grunnet måten elven ville renne over inntaksristen. Dermed ser en for seg en mer tradisjonell inntaksdam. Det vil i så fall bli en større konstruksjon der svært mye av dammen blir synlig, både fra nedstrøms og oppstrøms. Typisk vil en slik dam bli en 8 meter bred og 4 meter høy betongdam, typisk med et lite hus på toppen til nødvendig utstyr. Dette vil være et betydelig større inngrep i området. Det er verd å merke seg at en slik løsning ville være økonomisk å foretrekke. En meter mindre fall vil utgjøre omtrent 30.000,- i årlig reduserte inntekter, men dammen vil være betydelig billigere å bygge og drifte. Tyrolerinntak er altså ikke valgt av økonomiske årsaker, men av estetiske grunner.

Rørgatetrase

I en høringsuttalelse blir det vist til en eldre plan med inntakskum og rørgatetrase på vestsiden av elven. Dette stammer fra planer om et mindre anlegg som skulle ligge i serie med

Kjeldebekken, og utnytte ca 53 meter av fallet i Botnaelva. Etter at rettighetene til hele strekningen ble leid, har dette alternativet ikke vært diskutert. Når det gjelder utsagnet om å krysse elvestrengen med rørgaten, så må dette skyldes en misforståelse. Det har ikke vært planer om å krysse elvestrengen med rørgaten. Vi har i etterkant av høringsfrist hatt et oppklaringsmøte med eier av Dyrkolbotn Fjellstove. Vårt inntrykk er at vi da fikk avklart noen av uklarhetene, men vi håper at også representanter for Dyrkolbotn Fjellstove stiller på synfaring.

Det er allerede lagt ned rør på østsiden av elven der planlagt rørgatetrase krysser nye E 39, slik at det er nærmest utenkelig å forandre planen til å gå med rørgatetrase på vestsiden av elven.

Når det gjelder om rørgatetraseen skal gå på østsiden eller vestsiden av den kommunale veien, så er det ingen fanesak for oss. Den inntegnede traseen i søknaden er på østsiden av veien, og dette er det som var planlagt opprinnelig når eiendomstransaksjonene ble gjennomført. Dette gir best forhold når det gjelder høyde på traseen, og dermed hvor dypt i terrenget røret må legges. Vi er klar over de to 1000 V kablene, hvorav en er nylig lagt. Den siste ble lagt med en ekstra sløyfe i et tenkt kryssningspunkt, slik at kryssing av denne er fullt mulig. Det er også selvfølgelig vi som utbygger som må ta kostnadene med kryssing av disse strømkablene.

Når det gjelder planen om å legge rørgaten under den gamle kommunale veien, så er det gjort av estetiske grunner. Det ville for store deler av traseen blitt billigere å legge rørgaten like utenom vegen. Da er gamleveien inntakt til bruk i hele anleggsperioden. Men dette vil gi et større inngrep, da et ryddebelte på ca 4 meters bredde må opprettes i tillegg til veiens bredde. Vi mener at å legge røret under gamleveien er en fin måte å få redusert inngrepene i naturen. Det er i felles interesse at vegen forblir kjørbare og får nytt asfaltdekke etter graveoperasjonen, da også rørgatetraseen vil bli utsatt for bortvasking av masser om det ikke legges fast dekke. Vi har ingenting imot at både kjørbarehet og fast dekke kommer inn i vilkårene.

Forbislippingsventil

Fylkesmannen i Hordaland ber i sine merknader til planene om at det må monteres forbislippingsventil med kapasitet på 25 % av turbinens slukeevne i stasjonen. Dette for å ivareta vannføring på elvestrekningen nedstrøms stasjon. Som vi oppgir i søknaden så er utløpet fra stasjon til elven der også Nipeelva kjem inn i samme elveløp. Dermed vil et utfall få mindre virkning for nedstrøms elvestrekning. Men en forbislippingsventil er teknisk mulig, og dette blir dermed et kostnadsspørsmål fra vår side. Vi avventer NVE sin beslutning på dette punktet.

Plassering av stasjon

Fylkesmannen i Hordaland anbefaler at stasjonen flyttes ovenfor antatt anadrom strekning. Vi har i perioden etter søknaden var sendt hatt flere runder langs med den aktuelle elvestrekningen uten å observera fisk i det heile.

I en rapport fra Rådgivende Biologer AS med tittelen. Undersøkingar av ungdyr, botndyr og vasskvalitet. fra 2005, har vi funnet noe materiale om den anadrome strekningen. Rapporten ble laget i forbindelse med et kalkingsprosjekt. Den anadrome strekningen blir oppgitt til å strekke seg fra Romarheimsfjorden og til Nipa, oppgitt til ca 9 km og 90.000 m². Per definisjon ligger Nipa noen hundre meter lengre ned i elva enn planlagt stasjon, men det er selvfølgelig mulig at man har brukt navnet Nipa som en noe grov stedsangivelse. Rapporten omtaler sviktende mengder lakseyngel, men sier lite om sjøørret.

Vi mener at både rapporten, elvestrekningens utforming og dagens vannføringsmønster taler for at dette ikke er en vesentlig del av anadrom strekning verken for sjøørreten eller laks. Vi mener at i forhold til lengden på hele elvestrekningen fra fjorden og opp til planlagt stasjonsområde,

er strekningen fra stasjon og opp til Nipefossen så kort at verdien som eventuell anadrom strekning vanskelig kan ha avgjørende betydning for sjøørret. Utdrag av rapporten er lagt ved sammen med bilder fra elvestrekningen mellom Nipefossen og planlagt stasjon.

Betydningen av en eventuell flytting av det planlagte kraftverket er vesentlig. Beregning viser at en flytting vil gi et produksjonstap på ca. 700.000 kWh årlig. Men kanskje viktigere er at det ikke er noen egnet plass for hverken stasjon, rørgatetrase eller vei inn mot en stasjon oppe ved foten av Nipefossen.

Det er tenkt installert en Peltonturbin i dette kraftverket. Konsekvensen ved å redusere fallhøgden på et slikt anlegg er at utstyret blir større og dyrere, blant annet fordi generatoren må ha et lavere nominelt turtall. På denne utbyggingen er vi allerede på et relativt lavt fall, slik at en ytterligere reduksjon av fallhøyden vil være uheldig, i tillegg til produksjonstapet en slik reduksjon gir.

Minstevassføring fra planlagt inntaksdam

I søknaden blir det lagt opp til 100 l/s i minstevannsføring heile året. Dette er over alminnelig lavvannsføring som er beregnet til 70 l/s. Ser av høringsuttalelser at Fylkesmannen i Hordaland ønsker å flytte stasjonen ovenfor anadrom strekning eller pålegge vesentlig større slipp av minstevannsføring. Som beskrevet under punktet om stasjonsplassering så stiller vi oss tvilende til verdien av elvestrekningen fra stasjonsområdet og til Nipefossen som anadrom strekning. Det blir derfor etter vårt syn urimelig å pålegge oss vesentlig høyere minstevannsføring over hele elvestrekningen, på grunn av en mindre strekning nederst der verdien som anadrom strekning er uklar.

Tapt produksjon som følge av slipp av minstevannsføring er ca 800.000 kWh per år. En dobling av minstevannsføringen vil føre til et produksjonstap noe over det overnevnte grunnet varighet på flomtap. I tapte inntekter utgjør dette med dagens strømpriser ca 250.000,-. Litt etter hva som menes med vesentlig større slipp, så kan et forholdsvis godt prosjekt raskt forringes. I tillegg kommer selvfølgelig økte driftskostnader da tiden anlegget må stå stille øker. Spesielt om vinteren er dette problematisk.

Minstevassføring frå Kjeldebekken kraftverk

Anlegget ble bygget i 1998 og har per i dag ikke krav til minstevannsføring. I dagens situasjon er inntaksarrangementet gjort på en slik måte at det allikevel slippes noe vann i elvestrekningen, uavhengig av kjøremønster på stasjonen.

Nipo Kraft AS sine kraftstasjoner i området er ikke optimalt bygget, verken med tanke på slukeevne, virkningsgrad eller teknisk standard. I tillegg er anlegget forholdsvis dyrt bygget. Dette ble gjort før dagens eierkonstellasjon i Nipo Kraft AS. Konsekvensen av dette er at dagens kraftverk i realiteten knapt er lønnsomme.

Det blir da feil å snakke om å endre forutsetningene for Kjeldebekken kraftverk til det verre. Dette vil kunne føre til muligheten for nedleggelse, noe ingen er tjent med da det er bedre å få utnyttet potensialet utbyggingen gir, heller enn å bare ha inngrepet, uten nytteeffekten.

Her slår selvfølgelig kommunens skatteregler uheldig ut i tillegg, da et kraftverk skattes etter verdi (byggekostnad), heller enn etter inntjening. Dermed blir et dyrt bygget anlegg skattet knallhardt, mens de mest lønnsomme kraftverkene slipper billigere unna.

Annet

Det er verd å merke seg dette er et prosjekt med flere faktorer som taler for lokal verdiskaping. 50 % av aksjene i Nipo Kraft AS er eid av interesser med lokal tilknytning. Fallrettighetsavtalen er en leieavtale der en eventuell forlenging av avtalen er helt opp til grunneierne. Det er avtalt en betydelig fallrettighetsleie med grunneierne, 21 % av brutto omsetning. Det er avtalt vederlagsfritt tilbakeføring av rettigheter og installasjoner ved leieperiodens utløp. Mange av de valgte løsningene er valgt ut fra estetiske hensyn heller enn økonomiske. Det foreligger avtale om levering av rimelig strøm til Dyrkolbotn Fjellstove. Konkret er det snakk om 400.000 kWh til 19,1 øre per kWh. Det er planlagt eget visningsrom med glassvegg inn mot maskinsalen, for ekskursjoner for skoleelever eller lignende.”

Søker har lagt ved utdrag fra en rapport som omhandler anadrom fisk i Romarheimselva samt tre bilder av strekninga mellom planlagt kraftstasjon og Nipefossen.

Tilleggsopplysninger

Nipo Kraft AS opplyser i e-post av 11.8.2010 at vannføringen i Botnaelva, på befaringsdagen var ca. 350 l/s. Denne beregningen er gjort på bakgrunn av kjøremønsteret i eksisterende Kjeldebekken kraftverk i perioden fram mot befaringsdagen.

FM har gitt følgende tilleggsuttalelse i e-post av 26.8.2010:

...

”I alle fall held vi fast ved vår uttale. Elvestrekninga mellom planlagt stasjon og eksisterande stasjon har eit godt sjøaurehabitat, i regionen sitt viktigaste sjøaurevassdrag. Vi meiner difor at planlagt stasjon bør flyttast opp til eksisterande stasjon, og med andre ord ovanfor anadrom strekning. Alternativt må det sleppast meir minstevassføring. Vi står fast på at det må monterast forbisleppingsventil uansett plassering av stasjonen.

Det er lagt opp til at minstevassføringa i nytt kraftverk skal førast inn i eksisterande kraftverk, og delar av elva inkl. fossen vert tørrlagd. Elva går tidvis tørr, særleg tørre år, men å planlegge for tørrlegging meiner vi er prinsipielt uheldig. Vi ser også at det kan være behov for å sleppe meir minstevassføring av omsyn til opplevingsverdien rundt Dyrkolbotn Fjellstove.”

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Om søker

Søker er Nipo Kraft AS som er eid av Tinfos AS og Dyrkolbotn Holding AS med 50 % hver. Dyrkolbotn Holding AS er eid av grunneierne. Nipo Kraft AS eier og driver i dag 4 kraftverk hvorav et av disse er et minikraftverk som er plassert på utbyggingsstrekningen til Dyrkolbotn kraftverk. Nipo Kraft AS har inngått avtale med grunneierne om leie av fallrettighetene.

Om søknaden

Nipo Kraft AS søker om følgende tillatelser:

- Etter vannressursloven jf. § 8, om tillatelse til å bygge Dyrkolbotn kraftverk.
- Etter energiloven om tillatelse til bygging og drift av Dyrkolbotn kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden.

Kraftverket vil i henhold til søknaden være et elvekraftverk med inntak på kote 344 og utløp på kote 212 med en berørt elvestrekning på ca. 1100 meter. Kraftverket vil utnytte et nedbørfelt på 11,6 km². Restfeltet mellom inntak og kraftstasjon utgjør 1,05 km². Middelvannføringen i vassdraget er 1427 l/s og alminnelig lavvannføring er beregnet til 70 l/s. Kraftverket er planlagt med en installert effekt på ca. 2,7 MW med en produksjon på 10,8 GWh i et midlere år. Kraftverket får en maksimal slukeevne på 2570 l/s og en minste slukeevne på 200 l/s. Det er planlagt en minstevannføring på 100 l/s hele året. Rørgaten vil bli nedgravd på østsiden av elva og vil hovedsakelig ligge langs kommunal vei.

Beskrivelse av området

Det planlagte kraftverket vil utnytte en fallstrekning mellom kote 344 og kote 212 i Botnaelva i Lindås kommune i Hordaland. Botnaelva har samløp med Nordelva ved planlagt kraftstasjon og elva heter Romarheimselva nedstrøms samløpet. Romarheimselva er vurdert som det viktigste sjørrettvassdraget i Nordhordland.

Berggrunnen i området består hovedsakelig av harde dypbergarter noe som gir grunnlag for en forholdsvis fattig flora. Det er en del løsmasser i området som hovedsakelig består av et tynt morenelag.

Øvre del av utbyggingsstrekningen er dominert av fjellbjørkeskog og fattig lyngmark. Nedover blir det et gradvis større innslag av gran som nederst er det dominerende treslaget.

Eksisterende inngrep i vassdraget

Eksisterende Kjeldebekken kraftverk har inntaksdam på kote 303 og kraftstasjon på kote 223. Den nylig gjennomførte omleggingen av E39 har ført til betydelige inngrep i nedre del av tiltaksområdet, og sammen med den gamle europavegen, ny kommunal vei til Dyrkolbotn, eksisterende kraftverk og eksisterende kraftledninger er nedre del av tiltaksområdet betydelig påvirket av inngrep. Fra gamle E39 går det også en kommunal vei opp til Dyrkolbotn Leirskole og videre inn til Botnavatnet.

Teknisk plan

Reguleringer og overføringer

Det planlagte kraftverket er et rent elvekraftverk uten reguleringsmagasin eller overføringer.

Inntak

Inntaket vil bli lagt på kote 344, ca. 3 høydemeter lavere enn Botnavatnet. Det er planlagt en nedsprenget dam som vil få en støpt terskel som vil bli dekket av jord og stedegen vegetasjon. Inntaket er en versjon av et tyrolerinntak. Inntaket vil ha en lav terskel oppstrøms en nedsprenget grøft til en rist og minstevannføringen vil bli sluppet oppstrøms denne terskelen. Vann som skal utnyttes i kraftverket må passere over terskelen før det tas inn i risten nedstrøms denne. Overløp over den nedsprenget dammen vil bli ca. på samme høyde som vannspeilet i elva i dag. Grøften til inntaksristen vil få installert lys for å unngå at ev. ål går inn i rørgaten.

Rørgate

Rørgaten vil bli ca. 1100 m lang og med innvendig diameter på 1200 mm ned til kote 300. Derfra vil innvendig diameter på rørgaten være 1000 mm ned til kraftstasjonen. Rørgatetraseen vil gå på østsiden av elva i ca. 160 m terreng, deretter ca. 220 m langs kommunal vei, og til slutt ca. 700 m under kommunal vei. Det er allerede lagt rør under nye E39 i samarbeid ved Statens vegvesen.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen vil bli plassert på kote 212 og vil bli kledd med villmarkspanel og torvtak. Det vil bli støpt en betongplate på ca. 15 x 10 m som stasjonen vil bli bygd på, og selve stasjonsbygget vil få et areal på ca. 75 m² med en høyde på 6 m. Det er planlagt installert en peltonturbin med 6 justerbare dyser med en effekt på ca. 2,7 MW og en største og minste slukeevne på henholdsvis 2570 l/s og 200 l/s. Alternativt vil det bli installert 2 vertikale peltonturbiner med halve effekten hver.

Elektriske anlegg

Kraftverket vil bli installert med en generator på 3.1 MVA og en spenning på 0,99 kV. Transformatoren får en ytelse på 3,4 MVA og en omsetning på 0,99/22 kV. Kraftverket er i søknaden planlagt knyttet til eksisterende 22 kV med en 600 m lang nedgrad jordkabel og den vil følge rørgatetraseen i 520 m og krysse elva i trekkerør under eldre privat bro og langs veitrasé fram til tilknytningspunkt. Søker har vært i dialog med BKK Nett AS som er områdekonsesjonær for det aktuelle linjenettet hvor tilknytningen er planlagt. Det er i dag begrenset kapasitet på det aktuelle nettet. Nipo Kraft AS ønsker primært at tilknytningen blir bygget og driftet i medhold av områdekonsesjonen.

Veier

Det er i dag vei helt fram til inntaket. Det er planlagt en 120 meter lang permanent vei til kraftstasjonen langs rørgatetraseen.

Massetak og deponi

Det er ikke behov for massetak eller deponi. Masser fra inntaksarrangementet vil bli nytt til vei og grunnarbeid for kraftstasjonen. Eventuelle overskuddsmasser vil bli fraktet til det lokale steinknuseverket eller nyttes av grunneierne.

Hydrologiske virkninger

Dyrkolbotn kraftverk vil utnytte et nedbørfelt på 11,6 km². Middelvannføringen ved inntaket er 1427 l/s og alminnelig lavvannføring er beregnet til 70 l/s. 5 persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 128 l/s og 52 l/s.

Restfeltet mellom inntak og kraftstasjon er ca. 1,05 km² og bidrar med en restvannføring på 97 l/s på årsbasis beregnet ved kraftstasjonen.

Kraftstasjonen er planlagt med maksimal slukeevne på 2570 l/s noe som tilsvarer 180 % av middelvannføringen. Minste slukeevne er oppgitt til 200 l/s og utgjør 14 % av middelvannføringen.

Med en maksimal slukeevne på 180 % vil kraftverket kunne utnytte ca. 68 % av tilgjengelig vannmengde gjennom året. Resterende vannmengde passerer forbi inntaket i form av overløp, minstevannføring og vannføringer mindre enn minste slukeevne som medfører stopp i kraftverket.

I et middels år vil naturlig vannføring være mindre enn laveste slukeevne og minstevannføring i 128 dager og større enn største slukeevne i 79 dager.

Det er et eksisterende minikraftverk på utbyggingsstrekningen. Dette kraftverket er eid av Nipo Kraft AS og har ikke krav om slipp av minstevannføring. Dette kraftverket vil utnytte minstevannføringen som slippes fra inntaket i Dyrkolbotn kraftverk og flomvannføringer som medfører overløp ved inntaket til Dyrkolbotn kraftverk.

Kjeldebekken minikraftverk har installert effekt på 375 kW fordelt på to turbiner men rørgaten, som består av 500 mm PE-rør, er i følge Nipo Kraft AS for liten til at begge turbinene kan gå for fullt samtidig, slik at maksimal ytelse er ca. 285 kW. Største slukeevne er i følge Nipo Kraft AS ca. 500 l/s og minste slukeevne ved normaldrift ble under befaring opplyst til å være ca. 300 l/s. De har imidlertid mulighet til å kjøre kraftverket på lavere vannføringer ved å bare kjøre på den ene turbinen.

Produksjon og kostnader

Søker har beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Dyrkolbotn kraftverk til ca. 10,8 GWh fordelt på 5,5 GWh vinterproduksjon og 5,3 GWh sommerproduksjon. Byggekostnadene er estimert til 26,4 mill. kr. Dette gir en utbyggingspris på 2,44 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har kommet til at beregningene er noe optimistiske og har kommet til en produksjon som er ca 10 % lavere. Det vil likevel være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Arealbruk og eiendomsforhold

Arealbruk er i søknaden vist i egen tabell. Tabellen under er hentet fra søknaden.

”

<i>Tiltak</i>	<i>Arealbehov</i>	<i>Skildring</i>
<i>Inntak</i>	<i>120 m²</i>	<i>Dammen sprengt ned i terrenget.</i>
<i>Røyrgatetrasé</i>	<i>4400 m²</i>	<i>Traseen blir 1100 meter lang og kring 4 meter brei</i>
<i>Kraftstasjon</i>	<i>150 m²</i>	<i>Stasjonen blir 10 m brei, 15 m lang og 6 m høg, i tillegg kjem naudsynt plass rundt bygget</i>
<i>Jordkabel</i>	<i>160 m²</i>	<i>Resten inngår i røyrgatetrasé</i>
<i>Veg ned til stasjonen</i>	<i>480 m²</i>	<i>Vegen blir kring 120 meter lang og 4 meter brei</i>

”

Følgende eiendommer blir berørt:

Gnr. 246 Bnr. 1: Sjur K. Dyrkolbotn
Gnr. 246 Bnr. 15: Sjur K. Dyrkolbotn
Gnr. 247 Bnr. 1: Sjur K. Dyrkolbotn
Gnr. 247 Bnr. 2: Helge Dyrkolbotn

Nipo Kraft AS har inngått avtale med grunneierne om leie av fallrettene og grunnareal. Helge Dyrkolbotn er også en av eierne i Nipo Kraft AS.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Utbyggingsområdet er plassert i kategorien LNF-område i kommuneplanens arealdel. Søker er selv ansvarlig for at forholdet til arealplanen blir avklart dersom det blir gitt tillatelse til utbygging.

Samlet plan (SP)

Botnaelva er behandlet i Samlet plan, i rapporten for Haugsdalsvassdraget, Romarheimsvassdraget og Nøttveitelva (vassdragsrapport 25, 1999). Det aktuelle prosjektet gikk ut på å overføre vann fra Nordelva til Botnalva, og utnytte fallet mellom kote 325 og 214 i Botnaelva. Årlig produksjon ble beregnet til 16 GWh. Inntaket i Nordelva ville blitt plassert omtrent på samme stedet som inntaket til det eksisterende Nipo kraftverk. Inntaket i Botnalva ville ha blitt plassert på kote 325. Denne utbyggingsløsningen ville ha redusert produksjonen i eksisterende Nipo kraftverk kraftig. I følge brev fra DN, datert 22.11.2001 er dette prosjektet plassert i kategori I.

NVE mener det omsøkte prosjektet ikke reduserer potensialet i det opprinnelige Samlet Plan prosjektet vesentlig og den opprinnelige løsningene er ikke lenger aktuell da Nordelva allerede er utnyttet i Nipo kraftverk. NVE anses derfor ikke å være forpliktet til å avgi innstilling til Olje- og energidepartementet, men kan selv fatte vedtak.

Verneplan for vassdrag

Vassdraget inngår ikke blant de vassdrag som er vernet.

Inngrepsfrie områder (INON)

Tiltaket berører ikke inngrepsfrie naturområder.

Nasjonale laksevassdrag

Utbyggingen berører ikke nasjonale laksevassdrag

Andre verneområder

Tiltaket berører ingen andre verneområder.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 10.8.2010 sammen med representanter fra kommunen, Fylkesmannen, Nipo Kraft AS, Dyrkolbotn Fjellstove og grunneiere. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Lindås kommune mener inntaket bør vurderes flyttet ned 1 høydemeter slik at inntaksarrangementet kommer nedenfor det rolige elvepartiet for å redusere den visuelle kontakten mellom osen og inntaket og for å unngå oppstuvning av vann oppover i elva ved flomsituasjoner. De ber også NVE vurdere nivået på minstevannføringen og mener videre det må settes krav til minstevannføring på strekningen som i dag er berørt av det konsesjonsfrie Kjeldebekken kraftverk slik at denne elvestrekningen kan opprettholde en viss produksjon av bunndyr og miljøkvalitet.

Fylkesmannen i Hordaland mener tiltaket er konfliktfylt for sjørret på den 250 m lange strekningen mellom Nipefossen og planlagt kraftstasjon som er en del av Romarheimselva som er vurdert som Nordhordlands viktigste sjørretvassdrag. De mener forholdene må legges til rette for at ikke sjørreten blir negativt påvirket og anbefaler at kraftstasjonen blir flyttet til ovenfor antatt anadrom strekning og/eller at minstevannføringen blir justert opp til et tilfredsstillende nivå. I tillegg må det etter FMs syn installeres omløpsventil med kapasitet på minst 25 % av maksimal slukeevne. De mener også det er uheldig for sjørret at Kjeldebekken kraftverk skal utnytte minstevannføringen ved en ev. konsesjon til Dyrkolbotn kraftverk og mener det er prinsipielt uheldig å planlegge for tørlegging på den aktuelle strekningen. De peker også på at Nipefossen er et naturlig landskapselement i et område preget av veier. De mener også det kan være behov for en høyere minstevannføring av hensyn til opplevelsesverdien rundt Dyrkolbotn Fjellstove. Fylkesmannen støtter Bioregs vurderinger om at en ev. bestand av ål i vassdraget uansett er marginal.

Hordaland fylkeskommune mener utbyggingen er lite i konflikt med kjente regionalt viktige verdier og anbefaler at det blir gitt tillatelse til Dyrkolbotn kraftverk. Fylkeskommunen har synfart området og vurdert det til ikke å ha potensial for funn av automatisk fredede kulturminner.

Statens vegvesen – Region vest har ikke vesentlige merknader til løsningene som er presentert i søknaden.

BKK Nett AS opplyser om at det ikke er ledig nettkapasitet i BKK Netts regionalnett til å ta i mot produksjon fra Dyrkolbotn kraftverk før regionalnettet til Matre blir forsterket. De opplyser videre om at dette er uavhengig av om transformeringspunkt til regionalnett blir Seim eller Ostereidet. De konkluderer med at BKK Netts konsesjonssøkte 420 kV anlegg Modalen-Matre må være realisert før kraftverket kan idriftsettes.

Dyrkolbotn Fjellstove mener inntaksløsningen og rørgaten må legges på vestsiden av elva, at den lille fossen ved inntaket ikke blir berørt og at gamleveien fortsatt skal være kjørevei med fast dekke. Minstevannføringen må være så stor at elva ikke blir en "grønkerenne". De mener de må få en garanti for at ikke Botnavatnet på et senere tidspunkt blir regulert. De ønsker ikke å gå imot utbyggingen så lenge deres interesser i området blir ivaretatt. De har ikke kjennskap til at det er ål i vassdraget.

Otto Dyrkolbotn er positiv til planene og mener de tekniske løsningene er svært gode med hensyn til natur og vilkår for friluftsliv. Han mener videre det er positivt at inntaket er plassert så langt ned at ikke Botnavatnets naturlige vannstand blir påvirket. Han har aldri observert ål i vassdraget og finner det merkelig at det skal settes krav om vilkår for denne arten. Han mener videre at alminnelig lavvannføring burde være en tilstrekkelig minstevannføring om vinteren.

Tiltakets virkninger - Fordeler og skader/ulempen

Nedenfor har vi gitt en oversikt over hva NVE anser som de viktigste fordelene og skadene/ulempene ved den planlagte utbyggingen:

Fordeler

- Prosjektet vil i følge søknaden gi ca. 10,8 GWh i ny årlig kraftproduksjon.
- Prosjektet vil bidra til lokal aktivitet og verdiskapning i Dyrkolbotn.

Ulemper

- En utbygging vil medføre redusert vannføring i Botnaelva.
- Tiltaket vil få negative konsekvenser for sjørretbestanden i Botnaelva.
- Tiltaket kan få negative konsekvenser for landskaps- og friluftinteressene i øvre del av tiltaksområdet.

NVEs vurdering

Biologisk mangfold

Vegetasjon og naturtyper

Tiltaksområdet består hovedsakelig av røsslyngdominert fjellbjørkeskog (A3b) og fattigmyr (K3a). Det er økende innslag av gran i nedre del av tiltaksområdet. Ingen viktige naturtyper eller vegetasjonstyper er registrert i følge miljørapporten. Berggrunnen i området er vurdert som fattig og potensialet for funn av rødlistede arter er vurdert som små.

Flora og fauna

Det er ikke registrert rødlistede vanntilknyttede arter på utbyggingsstrekningen og miljøkonsulenten som har utarbeidet miljørapporten mener området har lite potensial for at slike finnes på utbyggingsstrekningen. NVE mener det trolig ikke er rødlistede vanntilknyttede arter på berørt strekning og mener en tilstrekkelig minstevannføring vil begrense konsekvensene for vanntilknyttede organismer ovenfor anadrom strekning i stor grad.

Det er registrert to hekkesteder for fossekall i Botnaelva. NVE mener minstevannføring hele året vil være viktig for å sikre driv av insekter som er viktig føde for fossekall. Ved ev. bortfall av hekkeplasser kan det gis pålegg om å sette opp slike i medhold av standardvilkår for naturforvaltning som forvaltes av Fylkesmannen.

Fisk og ferskvannsbiologi

Anadrom laksefisk

Romarheimselva er av Fylkesmannen vurdert som det viktigste sjørretvassdraget i Nordhordland. Det finnes også noe laks i vassdraget men bestanden er så liten at den er vurdert til ikke å ha en selvreproduserende bestand. Det ble for fiskesesongen 2009 innrapportert fangster av 233 sjørret og 1 laks i Romarheimselva. Anadrom strekning i Romarheimselva er i en fagrapport utført av Rådgivende Biologer anslått til ca. 9 km. Kraftverket er planlagt i Botnaelva ved samløpet til Nordelva. Elva kalles Romarheimselva fra samløpet og ned til fjorden.

Området mellom samløpet og opp til eksisterende Kjeldebekken kraftstasjon er av NVE og Fylkesmannen på befaring vurdert som et viktig gyte- og oppvekstområde for sjørret, og den berørte anadrome strekningen i Botnaelva er på bakgrunn av høringsuttalelser og NVEs sluttbefaring anslått til å være ca. 250 m.

Det ble observert mye ungfisk på strekningen på befaringsdagen, og grunneierne bekrefter at det tidligere ble fisket sjørret sent om høsten på denne strekningen noe som sammen med observasjoner av mye ungfisk etter NVEs syn bekrefter at den berørte strekningen har gyte- og oppvekstområder for sjørret. Botnaelva har et større nedbørfelt med flere større innsjøer og dette feltet bidrar derfor mer til vannføringen i Romarheimselva enn Nordelva, særlig i tørre perioder, noe som etter NVEs syn styrker den berørte strekningens betydning som viktig gyte- og oppvekstområde for sjørret i vassdraget. En plassering av kraftstasjonen, som omsøkt, vil etter NVEs vurdering forringe viktige gyte- og oppvekstområder for sjørret.

Kjeldebekken kraftverk har inntak på kote 303 like oppstrøms Nipefossen og kraftstasjon på kote 223. NVE mener det viktigste gyte- og oppvekstområdet for sjøørret i Botnaelva ligger på strekningen mellom samløpet med Nordelva og eksisterende kraftstasjon. Strekningen mellom eksisterende kraftstasjon og Nipefossen har noen kulper men store fossefall mellom disse og er derfor trolig ikke av særlig betydning for anadrom fisk selv om det etter NVEs syn er sannsynlig at sjøørret kan vandre opp forbi eksisterende kraftstasjon på god vannføring.

Det er ikke krav til slipp av minstevannføring i eksisterende Kjeldebekken kraftverk. Søker presiserer likevel at det alltid går noe vann på denne strekningen slik inntaksarrangementet er konstruert i dag. Dersom det blir gitt konsesjon til Dyrkolbotn kraftverk vil det bare være mulig å utnytte minstevannføringen og flomvannføringer til produksjon i Kjeldebekken minikraftverk. Eksisterende inntaksdam lekker på flere steder og en utbedring av denne vil trolig være nødvendig for å nyttiggjøre seg restvannføringen. Dette vil forverre situasjonen på strekningen som i dag er påvirket av Kjeldebekken kraftverk. NVE mener det ved en ev. konsesjon til Dyrkolbotn kraftverk er viktig å sikre en viss minstevannføring også på strekningen som i dag er utbygd. Dette vil sikre driv av insekter som er viktig føde for ungfisken på den anadrome strekningen nedstrøms Kjeldebekken kraftverk og en viss vannføring til stasjonær ørret og ev. anadrom laksefisk på denne strekningen. En flytting av kraftstasjonen til det omsøkte Dyrkolbotn kraftverk opp til eksisterende kraftstasjon i Kjeldebekken kraftverk vil trolig sikre de viktigste gyte- og oppvekstområdene i Botnaelva. Et slikt alternativ ble av NVE vurdert under sluttbefaringen og vi mener de tekniske løsningene er fullt ut mulig å gjennomføre, samt at vi mener det vil være fornuftig å samle inngrepene i forbindelse med kraftstasjonene til et avgrenset område.

Det er etter NVEs syn viktig at det, ved en ev konsesjon, installeres en omløpsventil for å unngå stranding av ungfisk på anadrom strekning ved utilsiktet nettutfall.

NVE mener at en flytting av kraftstasjonen og minstevannføring på hele utbyggingsstrekningen, sammen med installering av omløpsventil i kraftverket vil redusere konsekvensen for anadrom laksefisk i stor grad.

Ål

Det er gjort et funn av ål i vassdraget som er registrert på Artsdatabanken. Dette funnet er ikke bekreftet. Miljøkonsulenten påpeker at det stilles store spørsmålstegn ved dette funnet. Han har vært i kontakt med NINA og fått opplyst denne registreringen er gjort i forbindelse med en spørreundersøkelse som ikke er kvalitetssikret. De mener videre at bestanden av ål i vassdraget uansett er marginal. Dette støttes av Fylkesmannen. Søker har likevel foreslått avbøtende tiltak for å sikre opp- og nedvandring av ål i vassdraget. NVE er usikre på om det finnes ål i vassdraget men mener de avbøtende tiltak, som utbygger selv har foreslått, trolig vil redusere de negative konsekvensene for en ev. bestand av ål.

Bekkørret

Det finnes bekkørret i på berørt strekning og Botnavatnet har i følge søker en stor bestand av småvokst ørret. NVE mener det er sannsynlig at gytemulighetene til ørret i Botnavatnet vil bli forringet, ved at strekningen mellom vannet og inntaket vil få redusert strømhastighet. Inntaksdammen vil trolig også hindre fisk i å vandre mellom elvas nedre deler og vannet. NVE mener likevel det trolig er tilstrekkelig med gytemuligheter i innløpselva til Botnavatnet. Næringstilgangen er trolig begrensende på ørretens vekst i Botnavatnet og en redusert rekruttering kan derfor bidra til øke snittstørrelsen på fisken i vatnet, noe som kan være positivt for tilreisende og lokale fiskere. NVE har ikke tillagt forholdet avgjørende vekt.

Forholdet til naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven trådte i kraft den 1. juli 2009. Loven fastsetter forvaltningsmål for arter, naturtyper og økosystemer, og lovfester en rekke miljørettslige prinsipper, blant annet "føre-var" prinsippet og prinsippet om økosystemforvaltning og samlet belastning. Naturmangfoldloven legger føringer for myndigheter der det gis tillatelse til anlegg som vil kunne få betydning for naturmangfoldet. Etter NVEs syn blir formålet i naturmangfoldloven i praksis ivaretatt gjennom de grundige prosessene og vurderingene som ligger til grunn for et konsesjonsvedtak.

I NVEs vurdering av søknaden om bygging av Dyrkolbotn kraftverk legger vi til grunn bestemmelsene i §§ 8-12. Et positivt vedtak fattes kun der hvor fordelene og nytten av å gjennomføre tiltaket vurderes å være større enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser. Tiltakets virkning for naturmangfoldet er et sentralt tema i denne vurderingen.

Landskap og friluftsliv

Området er mye brukt av Dyrkolbotn Fjellstue som også driver leirskole. Landskapsverdier i området er særlig knyttet til Botnavatnet og øvre del av elva ved Dyrkolbotn Fjellstove. Også friluftslivsaktiviteter er knyttet til dette området. Fylkesmannen mener det kan være behov for å slippe noe mer vann for å ivareta disse verdiene. Dyrkolbotn leirskole opplyste under befaring at de var mest opptatt av vannføringen i øvre del av elva i sommerhalvåret da aktiviteten rundt leirskolen var størst og presiserer at de ønsker en minstevannføring som ivaretar naturopplevelsene. NVE mener det ved en ev. konsesjon er viktig å sikre en helårig minstevannføring på berørt elvestrekning og mener videre det kan være behov for en større minstevannføring i elvas øvre del, særlig om sommeren da aktiviteten i området er størst.

Inntaket er planlagt som et tyrolerinntak med en liten terskel som til enhver tid vil få overløp. Kommunen og Leirskolen mener inntaket bør flyttes nedenfor fossenakken til den lille fossen som inntaket er planlagt rett ovenfor. NVE mener, etter å ha diskutert inntaksløsningen med berørte parter under sluttbefaringen, at det opprinnelige alternativet virker som en god løsning. Inntaket er planlagt godt nedenfor Botnavatnet. NVE er likevel usikker på om inntaket vil påvirke Botnavatnets naturlige vannstand ved at det kan bli oppstuvning av vann i perioder med høy vannføring som igjen kan påvirke Botnavatnets vannstand. NVE mener på bakgrunn av dette at eksakt utforming av inntaksløsning kan bestemmes i detaljplangodkjenningen ved en ev. konsesjon, slik at dette forholdet ivaretas.

Eksisterende veier blir i stor grad benyttet til som anleggsveier til kraftverket og nye veier er bare nødvendig fra gammel E39 til kraftstasjonen og fra kommunal vei til inntaket. Netttilknytning skal skje med jordkabel, som sammen med rørgata blir lagt langs eksisterende veier.

NVE registrerer at Dyrkolbotn Fjellstove har mange krav til utforming av de tekniske løsningene i prosjektet av hensyn til landskap og friluftsliv i området som benyttes mest av deres gjester. NVE anser søkers kommentar til høringsuttalelsene sammen med framlagte planer og diskusjoner mellom partene på befaringsdagen som oppklarende. Vi mener derfor de forelagte planene er en god løsning for å ivareta interessene til Dyrkolbotn Fjellstove i tilstrekkelig grad, og forstår det slik at løsningen er noe Dyrkolbotn Fjellstove, med deres aktiviteter i området, kan akseptere. NVE vil ellers gjennom ev. godkjenning av detaljplaner påse at anlegget får en utforming som ivaretar landskapsmessige hensyn.

NVE kan ikke se at ikke se at veibygging, rørgatetrasé eller netttilknytning vil gi skjemmende inngrep som er av særlig negativ betydning for landskaps- og friluftslivinteressene. NVE mener i det hele tatt at de tekniske løsningene for dette prosjektet slik de er omsøkt er gode.

Nipefossen er etter NVEs vurdering et landskapselement av en viss betydning selv om den ligger forholdsvis skjermet mellom gammel og ny E39. NVE mener at deler av fossens inntrykk kan ivaretas dersom det slippes minstevannføring.

Oppsummering

En utbygging av Botnaelva vil etter de foreliggende planene gi 10,8 GWh ny årlig fornybar energiproduksjon, gi inntekter til grunneierne og bidra til lokal aktivitet og verdiskaping i Dyrkolbotn.

Det er ikke funnet rødlistearter i utbyggingsområdet og området er vurdert til ikke å særlig potensial for funn av slike.

En flytting av kraftstasjonen til kote 222, ved eksisterende Kjeldebekken kraftverk sin kraftstasjon, vil være nødvendig for å redusere konflikten med anadrom laksefisk i Botnaelva. Dette vil, sammen med andre avbøtende tiltak, redusere de negative konsekvensene for vanntilknyttede arter i stor grad og sikre at øvrige allmenne interesser ivaretas.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Nipo Kraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Dyrkolbotn kraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Forholdet til energiloven

Nipo Kraft AS har framlagt planer om installasjon av elektrisk høyspentanlegg som innebærer en 600 m lang 22 kV nedgravd jordkabel til eksisterende linjenett.

Virkningene av linjetilknytningen inngår i NVEs helhetsvurdering av planene, og er ikke avgjørende for konsesjonsvedtaket.

BKK Nett er områdekonsesjonær og skal ifølge søknaden stå for bygging og drift av anlegget. Vi finner det ikke nødvendig med en egen anleggskonsesjon etter energiloven for høyspenttilknytning til 22 kV nett. Nødvendige høyspentanlegg, inkludert transformering, kan bygges i medhold av nettselskapets områdekonsesjon.

Dersom Nipo Kraft AS ønsker egen anleggskonsesjon, må det sendes inn søknad om dette når eksakt størrelse på elektriske installasjoner er klart. NVE kan da meddele egen anleggskonsesjon for kraftverket.

NVE viser til BKK Nett sin uttalelse om at det i dag ikke er ledig kapasitet på nettet til å ta i mot produksjon fra Dyrkolbotn kraftverk.

NVE har ikke gjort en grundig vurdering av kapasiteten i nettet, og tiltakshaver er selv ansvarlig for at avtale om nettilknytning er på plass før byggestart. NVE vil ikke behandle detaljplaner før tiltakshaver har dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er avklart. Slik

dokumentasjon må foreligge samtidig med innsending av detaljplaner for godkjenning, jf. konsesjonsvilkårenes post 4.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Vannslipp

Følgende data for vannføring og slukeevne er hentet fra konsesjonssøknaden og lagt til grunn for NVEs vurdering av minstevannføring:

Middelvannføring	l/s	1247
Alminnelig lavvannføring	l/s	70
5-persentil sommer	l/s	128
5-persentil vinter	l/s	52
Største slukeevne	l/s	2570
Største slukeevne i % a middelvannføringen	%	200
Minste slukeevne	l/s	200

Nipo Kraft AS foreslår slipp av minstevannføring på 100 l/s hele året. De søker samtidig om at minstevannføringen kan utnyttes i Kjeldebekken minikraftverk. Fylkesmannen mener den planlagte minstevannføringen ikke er tilstrekkelig for å opprettholde en mulig sjørretproduksjon på strekningen mellom Nipefossen og planlagt kraftstasjon. Kraftstasjonen bør etter FMs syn flyttes til ovenfor anadrom strekning, ev. at minstevannføringen må økes vesentlig. FM mener også det må vurderes en høyere minstevannføring av hensyn til landskap og friluftsliv i den øvre del av utbyggingsområdet. De mener videre det er uheldig at det ikke skal slippes minstevannføring på den strekningen som i dag er utnyttet i Kjeldebekken kraftverk. Kommunen mener det må sikres samme krav til minstevannføring på strekningen som i dag er utnyttet i Kjeldebekken kraftverk for å sikre en viss produksjon av bunndyr og for å opprettholde miljøkvaliteten det er ved at det renner litt vann på strekningen. Dyrkolbotn Fjellstove påpekte på befaring at de ønsker en minstevannføring som ivaretar naturopplevelsene og at dette er viktigst i sommermånedene i øvre del av utbyggingsstrekningen.

NVE mener det er viktig å sikre en noe høyere minstevannføring i øvre del av elva av hensyn til landskap og friluftsliv i et området som er mye brukt i forbindelse med aktiviteter knyttet til Dyrkolbotn Fjellstove. NVE mener videre det er viktig med en helårig minstevannføring på hele utbyggingsstrekningen av hensyn til vanntilknyttede arter og for at det skal gå en viss vannføring i Nipefossen, som er et landskapselement av en viss betydning. En helårig minstevannføring på hele utbyggingsstrekningen vil sikre driv av insekter hele året, som er viktig føde for fossefall og stasjonær ørret. Det er også viktig med en helårig minstevannføring for å sikre driv av insekter på anadrom strekning i nedre del av utbyggingsområdet.

NVE mener det må slippes en sesongvariert minstevannføring på øvre del av utbyggingsstrekningen og en helårig minstevannføring på strekningen mellom inntaket til Kjeldebekken kraftverk og kraftstasjonene. Vi har likevel tatt hensyn til at Kjeldebekken minikraftverk ikke har krav om minstevannføring pr. i dag. Etter vårt syn vil slipp av en minstevannføring på 50 l/s, på denne strekningen, være akseptabelt.

Ut fra dette fastsetter NVE en minstevannføring på 130 l/s i perioden 1.5-30.9 forbi inntaket til Dyrkolbotn kraftverk. Resten av året skal det slippes 50 l/s. Forbi inntaket til Kjeldebekken kraftverk skal det slippes 50 l/s hele året. I forhold til søknaden vil dette, etter NVE beregninger, øke produksjonen med ca. 0,1 GWh i Dyrkolbotn kraftverk, men samtidig vil produksjonen i Kjeldebekken minikraftverk reduseres noe. Samlet mener likevel NVE de to prosjektene, som eies av samme selskap, med denne minstevannføringen utnytter den vannmengden som er forsvarlig ut fra de verdier vassdraget på denne strekningen innehar.

Det skal etableres måleanordning for registrering av minstevannføring. Dataene skal forelegges NVE på forespørsel. Det skal også etableres måleanordning nedenfor inntaksdammen til Kjeldebekken kraftverk. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minstevannføringen ivaretas gjennom godkjenning av detaljplanen. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift

Ved alle steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om vannslippbestemmelser som er lett synlig for allmennheten. NVE skal godkjenne merking og skiltenes utforming og plassering.

Av hensyn til anadrom laksefisk skal kraftstasjonen flyttes til kote 222, ved eksisterende Kjeldebekken kraftstasjon. Dette vil i følge søker redusere produksjonen med ca. 0,7 GWh i et midlere år, og den totale produksjonen vil etter dette pålegget og pålegg om minstevannføring bli ca. 10,2 GWh i et midlere år basert på oppgitte tall fra Nipo Kraft AS.

NVE mener videre det må installeres en omløpsventil i kraftverket for å unngå stranding av fisk på anadrom strekning ved utilsiktet stans i kraftverket som følge av nettutfall mv. NVE kan ev. godkjenne annen teknisk løsning som del av detaljplangodkjenningen dersom det godtgjøres at de samme hensyn ivaretas.

I kraftverket skal det installeres en omløpsventil med kapasitet på 50 % av maksimal slukeevne.

NVE presiserer at start-/stoppkjøring av kraftverket ikke skal forekomme. Kraftverket skal kjøres jevnt og i takt med tilsiget. Inntaksbassenget skal ikke benyttes til å oppnå økt driftstid, og det skal kun være små vannstandsvariasjoner knyttet til opp- og nedkjøring av kraftverket. Dette er primært av hensyn til naturens mangfold og mulig erosjonsfare.

Dersom tilsiget er mindre enn minstevannføringskravet, skal hele tilsiget slippes forbi.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Vi viser til våre merknader foran under avsnittet forholdet til energiloven. NVE vil ikke godkjenne planene før det er dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er avklart, jf. våre merknader foran under avsnittet "Forholdet til energiloven".

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Inntak (kote)	344
Kraftstasjon (kote)	222. Ved eksisterende Kjeldebekken kraftverk sin kraftstasjon.
Største slukeevne	2570 l/s
Minste slukeevne	200 l/s
Vannvei	Helt nedgravd
Vei	Permanent
Avbøtende tiltak	Omløpsventil med kapasitet på 50 % av maksimal slukeevne. Kraftstasjonen er flyttet opp 10 høydemeter til eksisterende Kjeldebekken kraftverk. Minstevannføring på hele utbyggingsstrekningen. Inntaket skal ikke påvirke Botnavatnets naturlige vannstand.

Inntaket skal plasseres slik at det ikke påvirker Botnavatnets vannstand. Dersom det er usikkert om inntaket vil føre til oppstuvning av vann, som kan påvirke Botnavatnets naturlige vannstand skal det flyttes tilstrekkelig langt ned i vassdraget.

Mindre endringer kan godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs regionkontor i Førde og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Rørgaten skal graves ned på hele strekningen dersom NVE ikke godkjenner annet av miljømessige hensyn.

Adkomstvei til kraftstasjonen og rørgatetrasé i nedre del blir, som følge av at kraftstasjonen er flyttet, endelig bestemt som del av detaljplangodkjenningen.

Vi viser også til merknadene i vilkårenes post 6 nedenfor, om kulturminner.

Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen. Ev. pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger. Fylkesmannen kan i ettertid gi pålegg om å sette ut hekkekasser for fossefall.

Post 6: Automatisk fredete kulturminner

Merknadene fra fylkeskommunen kommer inn under dette vilkåret. Hordaland fylkeskommune har undersøkt området for kulturminner. Det er ikke gjort funn av automatisk fredede kulturminner eller andre verneverdige kulturminner. Vi minner likevel om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jf. kulturminneloven § 8 (jf. vilkårenes pkt. 3).

Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Det er i dag usikkert om det finnes ål i vassdraget. Nipo Kraft AS mener at inntakskonstruksjonen med nedsprenget grøft etter deres syn trolig vil gjøre at ev. ål ikke går inn i inntaket og de har selv foreslått å lyssette grøften. Dersom dette viser seg å ikke være tilstrekkelig, kan NVE iht. dette vilkåret pålegge konsesjonær å iverksette andre tiltak for å sikre vandingsveier forbi inntaket til kraftverket.

Andre merknader

Privatrettslige forhold

Søker hevder å ha avtale med Dyrkolbotn Fjellstove om levering av 0,4 GWh pr. år til redusert pris fra eksisterende Kjeldebekken kraftverk. De mener derfor det er viktig at ikke det fastsettes krav om minstevannføring på denne strekningen da dette vil gjøre de umulig å sikre tilstrekkelig energi til å oppfylle denne avtalen i framtiden. NVE mener det blir opp til utbygger som eier eksisterende Kjeldebekken kraftverk og det nye Dyrkolbotn kraftverk å finne en løsning på dette og mener konsesjonen til Dyrkolbotn kraftverk selv med de begrensninger den gir, ikke er til hinder for å levere strøm til leirskolen fra et av disse kraftverkene. NVE presiserer imidlertid at dette er et privatrettslig forhold som ikke har vært avgjørende verken for konsesjonsspørsmålet eller for vilkår i konsesjon til bygging av Dyrkolbotn kraftverk..

Forholdet til plan- og bygningsloven

”Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker” gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til EUs vanddirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder DN/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttien av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av fornybar energiproduksjon ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert. Vi vil også bemerke at krav om minstevannføring på den utbygde strekningen for Kjeldebekken kraftverk er i tråd med intensjonen i direktivet om å forbedre tilstanden i vassdrag.

Merknader fra Otto Dyrkolbotn om bortleie av fallrettigheter

Dette er et forhold som reguleres gjennom jordloven og ligger utenfor NVEs ansvarsområde. Vi har derfor ikke vurdert dette nærmere.

Veikryssing

Veikryssing og ev. andre inngrep som berører offentlig vei avklares med Statens vegvesen i den grad det er nødvendig.

Oppdemming av Botnavatnet

Dyrkolbotn Fjellstove ønsker en garant for at Botnavatnet ikke på et senere tidspunkt blir regulert. Det ligger utenfor vår myndighet å kunne gi en slik garanti, men det kan uansett ikke gjøres uten forutgående søknad og konsesjonsbehandling.